

Journal of Innovative Research in Social Studies | Sosyal Bilgilerde Yenilikçi Araştırmalar Dergisi

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/jirss>

Cilt/Volume: 6 Sayı/Issue: 1 Yıl/Year: 2023

Türk Eğitim Sistemi Politikaları ve Uygulamalarına İlişkin Emekli Eğitim Yöneticilerinin Görüşleri: Bir Öznel Yaşantı Araştırması (Fenomenoloji)

Opinions of Retired Education Managers on the Turkish Educational System Policies and Practices: A Subjective Life Research (Phenomenology)

Yazar Bilgisi / Author Information

Beykul KÜPELİ

Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Antalya/Türkiye
Teacher, Ministry of Education, Antalya/Türkiye

beykulu07@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4635-3923>

Süleyman KARATAŞ

Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Antalya/Türkiye
Assoc. Prof. Dr., Akdeniz University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Antalya/Türkiye

skaratas@akdeniz.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0002-2886>

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received : 08.03.2023

Kabul Tarihi / Accepted : 20.06.2023

Yayın Tarihi / Published : 30.06.2023

Atıf / Cite

Küpelî, B., ve Karataş, S. (2023). Türk eğitim sistemi politikaları ve uygulamalarına ilişkin emekli eğitim yöneticilerinin görüşleri: Bir öznel yaşantı araştırması (fenomenoloji). *Journal of Innovative Research in Social Studies*, 6(1), 37-81.

<https://doi.org/10.47503/jirss.1262210>

Türk Eğitim Sistemi Politikaları ve Uygulamalarına İlişkin Emekli Eğitim Yöneticilerinin Görüşleri: Bir Öznel Yaşantı Araştırması (Fenomenoloji) ¹

Opinions of Retired Education Managers on the Turkish Educational System Policies and Practices: A Subjective Life Research (Phenomenology)

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türk eğitim sistemi, politikaları ve uygulamalarına ilişkin emekli eğitim yöneticilerinin görüşlerini ve önerilerini ortaya koymaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan bir öznel yaşantı (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Çalışmanın katılımcıları, Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumların emekli yöneticileri arasından kartopu örnekleme yöntemiyle seçilmiş 20 kişiden oluşmaktadır. Katılımcılara yarı yapılandırılmış görüşme formunda belirtilen açık uçlu soruların sorulduğu görüşme tekniği uygulanmış ve ses kaydı alınmıştır. Elde edilen veriler, bulgular betimsel ve tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Bu çalışma ile sistemsel hiçbir beklentisi ve kaygısı olmayan emekli eğitim yöneticilerinin görüşleri değerlendirilmiştir. Yapılan bu çalışma yöntem ve çalışma grubu olarak bir ilk olması yönüyle önemlidir. Çalışmadan elde edilecek çıkarımların, Türkiye'nin ulusal değerlerine dayanarak çağdaş ve evrensel eğitim politikalarının geliştirilmesine ve uygulanmasına katkı sağlanması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Eğitim sistemi, Eğitim politikaları, Politika uygulamaları, Emekli eğitim yöneticisi.

Abstract

This study aims to reveal the views and suggestions of retired education administrators regarding the Turkish education system, policies and practices. In the study, a subjective experience (phenomenology) design, which is one of the qualitative research methods, was used. The study participants comprised 20 education administrators selected by snowball sampling method among retired education administrators who served as administrators in institutions affiliated with the Ministry of National Education of the Republic of Turkey. Data was gathered by interview technique, and interviews were recorded after getting permission. The obtained data and findings were analyzed and interpreted with descriptive and thematic analysis methods. This study evaluated the views of retired education administrators with no systemic expectations and concerns. This study is essential in terms of being a first in terms of method and working group. It can be thought that the necessary inferences to be obtained from the study will contribute to the development and implementation of education policies in accordance with the modern and universal education approach based on the national values of Turkey.

Keywords: Education, Education system, Education policies, Policy practices, Retired education manager.

¹Bu çalışma ikinci yazar danışmanlığında birinci yazar tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden uyarlanmıştır.

GİRİŞ

Eğitim; insanların beceri ve kabiliyetlerini ortaya çıkararak, geliŐtiren, bilgi ve g rg lerindeki toplum tarafından kabul görülen değerleri gelecek nesle ulaŐtıran ve bu değerler doğrultusunda yetiŐtirilmelerini sağlayan dinamik bir süreçtir. Böylece, eğitim süreci bireyin fikri ve vicdani h r, davranış ve sorumluluk sahibi, g cl  bir karakter ve kiŐilięe sahip, ulusal ve evrensel değerlere uygun, mutlu ve çevresi tarafından saygı gören bir birey olarak yetiŐmesini destekler. Eğitimin temel amacı, çağın gerektirdiği deęiŐme ve gelişmeleri takip ederek en üst düzeyde uyum sağlayabilen, aędaŐ ve  zg r düşünceye sahip bireyleri yetiŐtirmektir (Yener vd., 2012).

Eğitimin; birey ve toplum hayatında önemli görevleri vardır. Eğitim, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal yönden etkili bir güce sahiptir. Sarıbaş ve Babadağ'a (2015) göre, eğitim sistemleri, bireyi ve toplumu hedeflenen kültür ve davranışlar temelinde biçimlendirmektedir. Bunlar yanında bilimde, teknolojiye ve sanatta meydana gelen deęiŐme ve gelişmelere uyum sağlayacak araştırma ve sorgulamayı bilen, hoŐgörü sahibi bireyler yetiştirmek eğitim sistemlerinin görevlerindedir. Devletler bir yandan sahip oldukları ve devamlılığını istedikleri siyasal sistemlerini korumak ve sürekliliğini sağlamak amacıyla siyasal rejimin esaslarını vatandaŐlarına öğretmesi ve benimsenmesini isterler. Eğitim sistemindeki sorunlar ve eksikliklerin giderilmesiyle planlanan bu hedefler amacına ulaŐabilir.

Fakat Türkiye'de eğitim sistemleri, politikaları ve uygulamalarında bir türlü istenilen hedeflere ulaŐılamamaktadır. Gedikoğlu'na (2005) göre, Türkiye'de hiçbir zaman siyasetin etken olmadığı partiler ve h k metler üstü bir eğitim politikası hazırlanarak uygulamaya konulamamıŐtır. Her iktidar değişikliğinde yeni kurulan h k metler eğitim politikalarında acil değişiklikler yapmış, bu durum sistem sürekliliğinin oluŐmasını engellemiŐtir. Bu uygulamalar doğal olarak zaman ve büyük kaynak tüketime neden olmuştur. Siyasi uygulamalar sayesinde eğitimde bir sistem oluşturulamamış, adeta yaz-boz tahtası haline getirilmiŐtir.

Türk Eğitim Sistemi'nde geniŐ çapta bir değişim ve dönüŐüm yapmanın zorunluluğu açıktır. Küresel anlamda meydana gelen değişimin ortaya çıkardığı gereklilik, eğitimde yıllardır devam eden yapısal sorunlar ve bu sorunların oluŐturduęu alıŐkanlıklar değişim gerekliliğini zorunlu hale getirmiŐtir (Akyüz, 2012). Ülkemizde mükemmel bir eğitim hikayesini baŐlatmanın yolu eğitim politikaları ve uygulamalarının yani eğitim sisteminin değişim ve dönüŐümünden geçmektedir. Gelişmiş ülkelerin eğitim alanında kurdukları ve uyguladıkları sistemler, kullandıkları yöntemler ve günümüz teknolojileri artık herkesin ulaŐabileceęi mesafededir. Çağdaş bir eğitim sistemini kurmak, bu amaçla gerekli değişim ve dönüŐümü sağlamak için bilgi ihtiyacı sorunu yoktur. Yapılması gereken, liyakat ve güveni esas alan, adalet anlayışı ve hesap verebilirlik temelinde, insan kaynaklarını etkin ve sorunların çözümü için yararlı ve akılcı düşünceler ve yöntemler üreterek, bu politikaları uygulayacak yönetim kadrolarını oluşturmak gerekmektedir (Kesen vd., 2019).

Dünyada siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel hayatın her alanda çok hızlı değişimler yaşanmaktadır. Bilginin hızlı gelişimi ve deęiŐimi doğrultusunda Türkiye'de de eğitim ve  ğretim hızlı bir yenileşme süreci içine girmiŐtir. Eğitim sistemleri ve politikaları dinamik yapısından dolayı bu süreçten doğal olarak etkilenmektedir. Kitleleri ulaŐtırma, yayılmasını sağlama, toplumsal birikimler sonucu oluŐan kültürel değerleri gelecek nesillere aktarma görevi vardır. Bu görevini yerine getirirken bilgide meydana gelen deęiŐimleri güncellemek ve yenilemek, aędaŐ demokratik anlayış ve davranışlar doğrultusunda ülkenin ihtiyaç duyduğu bireyleri yetiştirmek

ve Dünya'ya uyumunu sağlamak sorumluluğu vardır (Şen, 2007; Özdemir, 2011; Kahramanoğlu, 2017).

Türk eğitim tarihindeki bilgi ve tecrübe birikimi önümüze ışık tutması bakımından çok değerlidir. Eğitim sistemi ve politikalarına yön veren, yöneticilerin, öğretmenlerin, aydınların bu birikim havuzundan yararlanması önemli ve gereklidir. Eğitim tarihimize baktığımızda, geçmişten yeterli ders alınmadığı ve birikim havuzundan yeterince yararlanılmadığı görülmektedir. Halbuki, eğitim sistemimizin gelişmesi ve ülkemizin ihtiyaç duyduğu beklentileri karşılayabilmesi, bu tarihi tecrübelerin iyi bilinmesine, onlardan ders alınıp yapılan yeniliklerin hayata geçirilmesine bağlıdır. Türk Eğitim Tarihi'nde her dönemde önemli ilkeler, amaçlar, programlar, yasal metinler hazırlandığı, şekle ve gösterişe önem verildiği, fakat uygulamada aynı çaba, ciddiyet ve istikrarın gösterilmediği, alınan kararların birçoğunun kağıt üzerinde kaldığı görülmektedir. Türk eğitim sistemini geliştirecek ve iyileştirecek, sorunlarını çözebilecek bir çok karar alınmasına rağmen, uygulama konusunda gerekli ve kararlı adımlar atılmadığı için çağdaş bir eğitim anlayışı oluşturulamamış dolayısıyla eğitim sorunları çözülememiştir (Akyüz, 1977).

Türkiye'de eğitim programları verimli, kullanışlı ve ihtiyaca yönelik değildir. Gelişmiş ülke sistemlerinden uzak, kendi içerikleri ile aynı yönde ve düşüncede tek tip insan yetiştirme anlayışına sahip olması, farklı fikir ve düşünceleri bir potada eritmek istemesi gibi genel tutumları ve kalıplaştırmaları içerdiği dikkat çekmektedir. Aynı siyasi düşünceden gelen yöneticilerin kendi iktidarları döneminde bir önceki yöneticinin aldığı kararları ve uygulamaları terk ederek kendi uygulamalarını başlattığı görülmektedir. Bu durum zaman ve maddi israfın yanı sıra insan kaynağını ve niteliğini belirleyen ana unsur olan eğitim uygulamalarını olumsuz yönde etkilemekte, "gelişmekte olan ülke" olma durumunu ezberlediğimiz bir ifade haline getirmektedir. Ayrıca eğitim, değişim adı altında oyun hamuruna dönmekten ve netice itibarıyla sosyolojik olarak karakter sahibi ve nitelikli insan kaynağı yerine ideolojinin ürünü bireyler yetiştirmek ve şuursuz bir toplum oluşturmaktan öteye gitmemektedir (Gürol ve Bavlı, 2015).

Eğitim ve öğretim, insanın yetişmesinde ve sağlıklı bir toplum hayatının oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Birey ve toplumun geleceğini biçimlendiren, ülkelerin siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimini sağlayan en etkili gücüdür. Devletler, tarihi süreçte içerisinde geleceklerini yönlendirmek amacıyla eğitim sistemini, eğitimle ilgili politikalarını belirleme, kurumlarını düzenleme, denetim altına alma ve planlama zorunluluğunda kalmışlardır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti de, modern bir devlet olmanın gerekliliği doğrultusunda, eğitim ve öğretimi Anayasa'da güçlü bir şekilde ifade etmiştir. Ancak sistemsel bir yapı oluşturulamamıştır (Akyüz, 2012).

Özetle, Türkiye'nin eğitim yapısında ve uygulamalarında bir sistem ve politika sorunu vardır. Bu problemleri ve çözüm önerilerini objektif bir yöntemle ortaya koymak gerekliliğinden dolayı böylesi bir çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur.

Problem Cümlesi

Emekli eğitim yöneticilerinin Türk eğitim sistemi, politikaları ve uygulamaları ile ilgili düşünceleri ve görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Her toplum bünyesine dahil olan yeni kuşağı toplumsal yapıya kazandırmak sorumluluğuna sahiptir. Bu görev tesadüflere bırakılamaz. Bu görevi yapmak ve ihtiyaçları karşılamak için ileri toplumlar çağdaş eğitim sistemlerini oluşturmuşlardır. Toplumun kültürel normlarını ve davranış

kurallarını gelecek nesillere aktarmak eğitim en önemli hedeflerinden biridir. Bunun yanında eğitim yeni buluşları yapabilecek, toplumsal gelişmeyi ve değişmeyi başlatacak ve devam ettirecek beceride ve arzuda bireyleri yetiştirmeye, böylece önce  ağı yakalamak sonrasında  ağdaş medeniyet seviyesinin üzerine çıkarma gayesi taşımaktadır (Aydın, 2014).

Bu araştırmanın amacı, Türk eğitim sistemine, eğitim politikalarına ve uygulamalarına ilişkin emekli eğitim yöneticilerinin, yönetici olarak görev yaptıkları sürede karşılaştıkları her türlü problemlere ve örnek uygulamalara ait düşüncelerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda belirlenen hedeflere ulaşabilmek için sistemsel hiçbir beklentisi ve kaygısı olmayan emekli eğitim yöneticilerinin görüşleri değerlendirilmiştir. Bu nedenle bugüne kadar yapılan çalışmalardan farklı bir boyutta olduğu söylenebilir. Halen görev yapan eğitim yöneticileri, seçilme, atanma ve yönetme süreçlerindeki siyasi etkiler ve kaygılar nedeniyle, sorunları tespit etme ve dile getirme konusunda endişe duyabilir ve hatta suskun kalabilirler. Bu koşullar altında, onları eleştirel olmaları zor olabilir. Bu nedenle birçok sorunun yöneticiler tarafından bilinmesine ve yaşanmasına rağmen yokmuş gibi davranılması, yapıcı eleştirilerde bile bulunulamaması sorunları tespit etme ve sorunlara  z m bulma yönünde engel oluşturabilir.

Eğitim sistemimizin önemli sorunlarından biri olan insan kaynaklarının verimli kullanılmaması gerçeğinden hareketle önemli bir eğitim potansiyelinin emekli diye sistem dışında tutulması, bizleri onların engin birikim ve eğitim sistemimizdeki en önemli sorunlardan biri olan insan kaynaklarının verimli kullanılmaması gerçeği, önemli bir eğitim potansiyeli olan emeklilerin sistem dışında tutulması sonucunu doğurmuştur. Bu durum, bizleri onların geniş birikim ve tecrübelerinden yararlanma yoluna sevk etmiştir. Bu araştırma, bu alanda az sayıda yapılan; yöntem ve çalışma grubu olarak henüz yapılmayan bir çalışma olmasından dolayı önemlidir. Elde edilecek önemli çıkarımların, ülkemizin ulusal değerlerine,  ağdaş ve evrensel eğitim anlayışına uygun eğitim politikalarını geliştirip uygulamasına katkı sağlayacağı düşünülebilir.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu çalışmada, emekli eğitim yöneticilerinin Türk eğitim sistemi, politikaları ve uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden bir öznel yaşantı araştırması (fenomonoloji) deseni kullanılmıştır (G nbaýı, 2011). Nitel araştırma, görüşme, gözlem, doküman analizi gibi veri toplama araçları ile algı ve olayların doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül bir Őekilde ortaya konmasını sağlayan, nitel bir sürecin takip edildiği araştırma yaklaşımıdır. Bu yöntem, bireylerin öznel (bir fenomene ilişkin) yaşantılarını, algılarını ve bunlara yüklediği anlamları ortaya çıkarmayı hedefler (G nbaýı, 2019). Fenomenolojik bir çalışma insanların yaşadıkları Őeylere ve yaşandıkları Őeyleri nasıl deneyimlediklerinin betimlenmesine odaklanan bir araştırmadır (Creswel, 1998; Patton, 1990). Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Başlıca veri toplama aracı görüşmedir ve ses kaydı alınmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcı grubunu Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul ve kurumlarda yönetici olarak görev yapmış 20 emekli eğitim yöneticisi oluşturmaktadır. Çalışma gurubunun seçilmesinde, emekli yöneticiler engin yönetim tecrübeleri, sistemsel hiçbir beklenti ve kaygılarının olmaması ve alandaki öncülükleri nedeniyle tercih edilmiştir.

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden kartopu örnekleme kullanılmıştır. Kartopu örnekleme, bir konu hakkında oldukça fazla bilgiye sahip olan bireylerin tespitinde etkili olan bir yöntemdir. Problem durumu ile ilgili en çok kimin bilgi sahibi olabileceği sorusu ile başlayan araştırma süreci, süreç ilerledikçe bir kartopu gibi büyüyüp genişleyerek zengin bilgi kaynakları olan birey ve durumlara ulaşmayı hedefler (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmaya katılan emekli yöneticilerin farklı siyasal iktidar dönemlerinde ve farklı bakanlarla görev yapmış olmaları, farklı illerde, okul ve kurumlarda, yönetimin değişik kademelerinde görev yapmaları yanında değişen yaş gruplarında olmalarına dikkat edilmiştir. Böylece çalışmanın mümkün olduğu ölçüde geneli kapsayacak zengin bir bilgi birikiminin ortaya konulmasını sağlayacak biçimde verilere ulaşılması hususunda gerekli hassasiyet gösterilmiştir. Gizlilik ve etik ilkeler sebebiyle katılımcıların isimleri verilmemiş, kodlamalardan yararlanılmıştır. Katılımcılar görüşme sırasına göre EY1, EY2,, EY20 olarak kodlanmıştır.

Tablo. Demografik Tablo

Demografik Bilgiler	Yaş Grupları	Katılımcılar/Yöneticiler (EY1, EY2, EY..., EY20)
Yaş	55-60	5, 7, 10
	61-65	1, 6, 12, 13, 17
	66-70	3, 4, 8, 9, 11, 14, 16, 19, 20
	71-75	18
	76-80	2, 15
Cinsiyet	Kadın	-
	Erkek	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Medeni Durumu	Bekar	-
	Evli	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Öğrenim Durumu	Ön Lisans + Lisans	1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17,
	Eğitim Fakültesi + Pedagoji	3, 4, 15, 16, 18, 19, 20
	Yüksek Lisans	-
	Doktora	-
Yöneticilik Hizmet Süresi	11-15	10
	16-20	11
	21-25	1, 2, 5, 7, 12, 17
	26-30	4, 6, 8, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20
	31-...	3, 9
Yönetici Olarak Görev Yaptığı Kurum Türü	İlkokul	3, 4, 7, 15, 16, 17, 19
	Ortaokul	7, 10, 12, 17
	İlköğretim Okulu	1, 3, 4, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
	Ortaöğretim	1, 2, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 15, 20
	Yaygın Eğitim	13, 14
	İl/ilçe Milli Eğitim Teftiş Kurulu	1, 2, 3, 11, 18, 20
		3, 4, 15, 16, 18, 19, 20

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu ve görüşme yöntemi ile veriler toplanmıştır. Katılımcılarla yüz yüze görüşüldüğü için, beden dili, jest ve mimiklerinden de kolayca bilgiler alınabilir (Karasar, 2006). Görüşme tekniği nitel araştırmalarda en çok kullanılan veri toplama aracı olarak kabul edilmektedir. Bu durumun temel sebebi bireylerin tecrübelerine, tutumlarına, tavır ve davranışlarına, duygularına, inanç ve değer yargılarına dair bilgi elde etmede son derece etkili bir yöntem olmasıdır. Görüşme tekniği, önceden belirlenmiş bir amaç doğrultusunda planlanan, soru sorma ve cevaplama süreçlerinin etkin olduğu bir iletişim süreci olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmada önce 11 adet açık uçlu soru

oluşturulmuştur. Araştırmacı, gerekli gördüğü noktalarda yeni alt sorular ekleyerek araştırmanın detaylarının daha fazla incelenmesini sağlamıştır (Türnüklü, 2000).

Etik Konular

Verilerinin analizinde betimsel ve tematik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Verileri toplarken ve analiz ederken, kişisel bilgilerin gizlenmesi ve etik ilkeler hususunda gereken hassasiyet gösterilmiştir. Araştırmanın tüm aşamalarında gönüllü katılımcılarla çalışılmıştır. Veri kaybının önüne geçmek amacıyla katılımcıların izni alınarak görüşmeler ses kaydına alınmıştır.

Etik kurul izin bilgileri

Bu araştırmaya esas olan tezin etik izni, Akdeniz Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 04/11/2020 tarihli ve 218 sayılı karar ile alınmıştır.

BULGULAR VE TARTIşMA

Emekli eğitim yöneticilerinin görüşme sorularına verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgular, oluşturulan temalar ve alt temalar halinde analiz edilerek yorumlanmış ve oz mlenmiştir.

1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Emekli eğitim yöneticilerine Türk eğitim sistemi, politikaları ve uygulamaları hakkındaki düşünceleri ve görüşleri sorulmuştur. Oluşturulan tema ve alt temalar Tablo 1. de sunulmuştur.

Tablo 1.

Emekli eğitim yöneticilerinin Türk eğitim sistemi, politikaları ve uygulamaları ile ilgili görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Yöneticilerin Görüşleri (Y1, Y2,.....Y20)
1. Eğitim ve Amaçları	1. İnsan davranışlarında yaratıcı ve üretici gelişme sağlayan planlı etkiler kazandırma süreci. 2. İstendik değişiklikler. İyi bir vatandaş olarak gerekli bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazandırma ve dünya görüşünü geliştirme olayı. 3. Toplumun ihtiyacı olan ağdaş, uygar, nitelikli nesilleri yetiştirmek	2, 3, 4, 8, 9, 11,13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 6, 8, 18, 19, 20 5, 7, 8, 10, 12, 18
2. Eğitim Sistemi ve Politikalarıyla İlgili Esaslar	1. Milli bir eğitim politikamızın olmaması. 2. Sistem, kurallar silsilesi, istendik davranışlar elde etme metodu, yolu, planlı program ve amaçlardır. 3. ağın gereklerine uymalı, evrensel doğru ve değerlere hitap etmeli.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 20 4, 8, 15, 16 8, 9, 10, 17, 19, 20
3. Eğitim Sisteminin Temel Problemleri	1. Kalıcı, sürekli, köklü olmaması ve çağın gereklerine uymaması. 2. Merkezi bir eğitim anlayışı olması, fırsat ve imkan eşitliği olmaması. 3. Liyakate ve akla dayanmaması. 4. Siyasetin etkili olması ve devlet politikası olmaması. 5. Bütçe ve fiziki alt yapının yetersizliği.	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 20 1,2, 4,5,6,7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20 1, 2, 3, 7, 8, 17 1, 2, 6, 7, 13, 14, 16, 17, 19 6, 7, 10, 16, 18
4. Ulusal değerler	1. Milli ve manevi değerlerimize sahip olmalı. 2. Farklı sesler olmalı ve kurallar herkes tarafından kabul edilmeli. 3. Toplumun ihtiyacı doğrultusunda ağdaş değerlerle birleştirilmeli.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14,15, 16,18, 20 9, 10, 17, 19 19, 20
5. Uluslararası değerler	1. Uluslararası eğitim ögeleriyle bütünleşmeli, çağa uygun ve üretici olmalı, doğru düşünme yollarını öğretmeli, dünya ile paylaşılmalı. 2. Toplumsal değerlerle birlikte ağdaş medeniyet seviyesine çıkılmalı.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14,15, 16, 17, 18, 19 11, 20

Birinci alt probleme ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda 5 tema ve bu temalara ilişkin alt temalar oluşturulmuştur;

Eğitim ve amaçları temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak; insan davranışlarında yaratıcı ve üretici gelişme sağlayan planlı etkiler kazandırma süreci ve devamında; toplumun ihtiyacı olan çağdaş, uygar ve nitelikli nesilleri yetiştirmek; istendik değişiklikler, iyi bir yurttaş olarak istek duyulan bilgi, yetenek ve bağlılıkları edindirme ve dünya görüşünü geliştirme olayı görüşleri ortaya konulmuştur.

Eğitim sistemi ve politikalarıyla ilgili esaslar temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak; milli bir eğitim politikamızın olmaması yanında; çağın gereklerine uymalı, evrensel doğru ve değerlere hitap etmeli; sistem kurallar silsilesi, istendik davranışlar elde etme metodu, yolu, planlı program ve amaçlardır görüşleri ortaya konulmuştur.

Eğitim sisteminin temel problemleri temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak; merkezi bir eğitim anlayışı olması, fırsat ve imkan eşitliği olmaması yanında; kalıcı, sürekli, köklü olmaması ve çağın gereklerine uymaması; siyasetin etkili olması ve devlet politikası olmaması; liyakate ve akla dayanmaması; bütçe ve fiziki alt yapının yetersizliği görüşleri ortaya konulmuştur.

Ulusal değerler temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak; milli ve manevi değerlerimize sahip olmalı ve bunun yanında farklı sesler olmalı ve kurallar herkes tarafından kabul edilmeli; toplumun ihtiyacı doğrultusunda çağdaş değerlerle birleştirilmeli görüşleri ortaya konulmuştur.

Uluslararası değerler temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak; uluslararası eğitim öğeleriyle bütünleşmeli, çağa uygun ve üretici olmalı, doğru düşünme yollarını öğretmeli, dünya ile paylaşılmalı; toplumsal değerlerle birlikte çağdaş medeniyet seviyesine çıkılmalı görüşleri ortaya konulmuştur.

Bu kapsamda daha önce yapılan çalışmalarda;

Eğitim kurumları bireyin yetiştirilmesi, toplumsal yapının şekillenmesi ve ülke kalkınmasında çok önemli bir role sahiptir. Eğitim kurumları bireyi, çevreyi ve toplumu hem etkilerken aynı zamanda da bunlardan etkilenmektedir. Bundan dolayı eğitim sistemleri ve okullar tarihi süreç içerisinde çevre ve toplumların en önemli ilgi alanı olmuştur. Çağdaş gelişmeler doğrultusunda yenilikleri yakından takip ederek başlatmak ve uygulamak isteyen toplumlar yeniliği önce eğitim sistemleri ve kurumları üzerinde uygulamışlardır (Argon ve Özçelik, 2007; Karataş vd., 2015).

Gedikoğlu (2005) ve Pınar (2016) çalışmalarında, Türk eğitim sisteminin başlıca problemini, sürekli değişen ve kişilere fayda sağlamaktan uzak olan yapısı olarak belirtmişlerdir.

Özyılmaz (2013) Türk eğitim sisteminin sorunlarını; devleti yönetenlerin eğitime ideolojik yaklaşımı, eğitim alanında yetişmiş uzmanlardan yeterince yararlanmama, nitelikli eğitim yöneticilerinin yetiştirilmemesi, eğitim programlarında gerekli düzenlemelerin yapılamaması ve geliştirilememesi, rehberlik ve kişilik hizmetlerinin yeterince yapılamaması, eğitimde çağdaş denetim anlayışının uygulamaya konulamaması, resmi ve özel okulların yeri ve statüsündeki karışıklardan dolayı öğrenci ve velinin kaybolan güveni, eğitime yeterli bütçe ve finansman ayrılmaması, öğretmen seçme, yetiştirme ve atama sorunu, ortaöğretime ve yükseköğretime geçişte yaşanan sorunlar, eğitim kademelerinde meydana gelen değişimler, çağdaş öğrenme ve öğretme yaklaşımlarının uygulanmaması, eğitimde milli bir anlayışın oluşturulamaması, istikrar ve süreklilik sağlanamaması sorunları olarak değerlendirmektedir.

 zdemir ve Kaplan (2017), Türk eğitim sisteminin sorunlarını tespit etmeye yönelik yaptıkları çalışmadan elde ettikleri bulgulara göre eğitim sisteminin devamlı değişmesi, ezbere dayalı bir anlayışın olması, altyapıdaki yetersizlikler,  ğretmen eğitimi ve niteliklerinin yetersizliği sorunlarının olduğunu öne sürmüşlerdir. Bu sorunların giderilmesi için çoğunlukla aday olan ve meslekteki öğretmenlerin yetiştirilmesi için gerekli çalışmalar yapılmalı ve uygulamaya gerekli önem verilmeli, ezberci anlayış bırakılmalı, eğitim sisteminde sık değişiklikler yapılmamalı, bir süreklilik olmalı ve liyakat esas alınmalı biçiminde görüş bildirmişlerdir.

Yılmaz ve Altınkurt (2011) alışmalarında Türk eğitim sisteminin en önemli sorunlarının merkezi sınavlar, kalabalık sınıflar, ezberci eğitim, altyapının yetersizliği,  ğretmen niteliğinin yetersizliği, eğitime ulaşma, yararlanma ve fırsat eşitliğinin olmaması, siyasi ve ideolojik ayrımcılık ve kayırmalar,  ğretmen atamaları, özel dersaneler, bütçe ve kaynak sorunları, mesleki ve teknik eğitimin istenilen seviyeye ulaştırılamaması gibi bulgularla belirlemişlerdir.

2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Emekli eğitim yöneticilerine Türk eğitim sistemi ve politikalarının hazırlanması ve geliştirilmesinde dikkate alınması gereken unsurlar sorulmuştur. Bu doğrultuda oluşturulan tema ve alt temalar Tablo 2. de sunulmuştur.

Tablo 2.

Emekli eğitim yöneticilerinin Türk eğitim sistemi ve politikalarının hazırlanması ve geliştirilmesinde dikkate alınması gereken unsurlarla ilgili görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Yöneticilerin Görüşleri
1. Yeterli alan çalışması yapılması	1. Detaylı, yeterli bir alan çalışması yapılmıyor. Ademi merkezietçi bir anlayış var. Yerinden yönetim eksikliği var. 2. Ulusal bir milli eğitim politikası olması lazım. Uygulanabilir objektif politikalar üretilmiyor. 3. Çok güzel çalışmalara başlanıyor. Siyasetin ve sendikaların müdahalesi verimsiz hale getiriyor, çalışmalar dikkate alınmıyor.	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 4, 5, 14, 17 6, 8, 10
2. MEB - Y�K birlikteliği	1. MEB - Y�K birlikteliği yok, olması gerekir. Aynı hedefe yönelmedikleri için yeterli sonuçlar alınmıyor. 2. Siyaset kurumu birlikteliği her dönemde zedeliyor. Siyasetçi, kendini o konuda uzman ve bilimsel yeterliliğe sahip görüyor.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20 5, 7, 15, 18, 20
3. Yerel yönetimler ve STK'ların katkıları	1. Yeterli katkı sağlanmıyor. Sivil toplum örgütleri ve diğer etki gruplarının beklentileri dikkate alınmalı, katkıları sağlanmalı. 2. K�ğit üzerinde, göstermelik sağlanıyor. Uygulama sahasına gelince hiçbiri uygulanmıyor. 3. Sendikaların, STK'ların, siyasetin eğitime katkısı değil müdahalesi baskıları vardır.	1, 2, 3, 4, 5, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20 8, 9, 10, 11, 19 6, 7, 20
4. Politikaların uzmanlarca hazırlanması, uygulanması	1. Her siyasi iktidar kendine göre programlar geliştiriyor. 2. Eğitim politikalarımız alanında iyi yetişmiş uzmanlarca hazırlanmalı ve uygulanmalı. 3. Sosyokültürel olarak gelişimini tamamlamamış ülkelerde, luslarda her şey devlet eliyle, devletin kontrolünde ve denetiminde yapılmalı.	1, 2, 11, 13, 15, 18, 19 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19 20
5. Süreklilik ve istikrar olması	1. Süreklilik ve istikrar yok, değişkenlik var.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20

İkinci alt probleme ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda 5 tema ve bu temalara ilişkin alt temalar oluşturulmuştur;

Yeterli alan çalışması yapılması temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak detaylı, yeterli bir alan çalışması yapılmıyor. Merkezi bir anlayış var görüşü yanında; ulusal bir milli eğitim politikası olması lazım. Uygulanabilir objektif politikalar üretilmiyor; çok güzel çalışmalara başlanıyor. Süreç içinde siyasetin, sendikaların müdahalesi verimsiz hale getiriyor, çalışmalar dikkate alınmıyor görüşleri ortaya konulmuştur.

MEB - YÖK birlikteliği temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak MEB - YÖK birlikteliği yok, olması gerekir. Sahadaki ve karargahtaki unsurlar aynı hedefe yönelemedikleri için yeterli sonuçlar alınmıyor görüşü yanında; siyaset kurumu birlikteliği her dönemde zedeliyor. Siyasetçi, kendini o konuda uzman ve bilimsel yeterliliğe sahip görüyor görüşleri ortaya konulmuştur.

Yerel yönetimler ve STK'ların katkıları temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak yeterli katkı sağlanmıyor. Sivil toplum örgütleri ve diğer etki gruplarının beklentileri dikkate alınmalı, katkıları sağlanmalı görüşü yanında; kağıt üzerinde, göstermelik sağlanıyor. Uygulama sahasına gelince hiçbiri uygulanmıyor; sendikaların, STK'ların, siyasetin eğitime katkısı değil müdahalesi baskıları vardır görüşleri ortaya konulmuştur.

Politikaların uzmanlarca hazırlanması ve uygulanması temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak eğitim politikalarımız alanında iyi yetişmiş uzmanlarca hazırlanmalı ve uygulanmalı görüşü yanında; her siyasi iktidar kendine göre programlar geliştiriyor; sosyokültürel olarak gelişimini tamamlamamış ülkelerde, uluslarda her şey devlet eliyle, devletin kontrolünde ve denetiminde yapılmalı görüşleri ortaya konulmuştur.

Süreklilik ve istikrar olması temasına ilişkin oluşturulan alt temada katılımcıların tümü tarafından süreklilik ve istikrar yok, değişkenlik var görüşü ortaya konulmuştur.

Bu kapsamda daha önce yapılan çalışmalarda;

Koç (2004), her hükümet değişikliğinde eğitim sisteminin baştan aşağı yeniden şekillendirildiğine işaret etmiştir. Eğitim faaliyetlerinin hayatın zorlukları içinde, sınırlı materyal, çoklu eğitim ortamı, alt yapı ve fiziki yetersizliklerinden dolayı, gerçekleştirilmeye çalışılan değişikliklere hazırlanma ve katılmaya yönelik imkan ve zamanın yeterli olmadığını belirtmiştir.

Dündar vd. (2006)'nin Türk eğitim sistemi üzerine yaptıkları durum çalışmasında elde edilen bulgular doğrultusunda, Türk eğitim sisteminin; uygulanmakta olan öğretim programları, üniversite ve okul ortamları, yönetim yaklaşımları, akademisyen yeterlilikleri, öğretmen davranışları ve yetenekleri, sınav sistemi özellikleri, ölçme değerlendirme uygulamaları, yönetici ve öğretmen yeterlilikleri gibi sistem öğelerinin niteliksel ve niceliksel özelliklerinin gerçekleştirilmesi doğrultusunda, yapılacak reformlara gereksinim duyan bir sistem olduğu görülmektedir.

Kızılkaya (2014), her hükümetin eğitim sistemini yeniden düzenlemeye çalışarak, kendi düşünceleri doğrultusunda eğitimin içeriğinde ve hedeflerinde değişiklikler yaptığını, eğitim sisteminde yapılan siyasi amaçlı değişiklikler ve uygulamaların, sistemin felsefi bir yapıya kavuşmasını engellediğini ve karmaşık bir yapıya dönüştürdüğünü belirtmiştir. Türk eğitim sisteminin sağlam, bilimsel ve felsefi temele oturtulmamasından dolayı siyasi ve ideolojik müdahaleler nedeniyle yetersiz ve etkisiz kaldığını belirtmiştir.

Türkiye son yıllarda siyasal, politik, ekonomik, psikolojik, sosyal ve kültürel alanlarda önemli gelişmeler yaşamıştır. Teknolojik gelişmeler, çok yönlü siyasal yaşam, pandemi ile birlikte değişik

yaşam biçimleri, yaşanan değişimlerin bazılarıdır. Yaşanan hızlı değişimlerin en çok etkilediği, en önemli kurum hiç şüphesiz toplum yaşamına hizmet eden eğitim sistemi ve kurumlarıdır. Eğitim kurumlarında uygulanan çalışmaların sürekli ve uzun süreli olmaması, eğitim sorunlarının günübirlik politikalarla ve geleneksel yaklaşımlarla zlmeye çalışılması yetersizlikler ve kesintiler ortaya çıkmasına neden olmuştur. Eğitimin sorunlarını önlemenin en etkili ve doğru çözüm yolunun akademik çalışmalar ve bilimsel çalışmalar olduğunu ortaya koymuştur (Varış, 1998; Karakaya, 2004; Erden, 2004).

3. cnc Alt Probleme İlişkin Bulgular

Emekli eğitim yöneticilerine Türk eğitim sistemi ve politikalarının ulusal programla uyumu hakkında görüşleri sorulmuştur. Oluşturulan tema ve alt temalar Tablo 3. de sunulmuştur.

Tablo 3.

Emekli eğitim yöneticilerinin Türk eğitim sistemi ve politikalarının ulusal programla uyumu ile ilgili görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Yöneticilerin Görüşleri
1. Ulusal temeller ve değerlerin yeterliliği	1. Hiçbir ulusal temelden bahsedilemez. Milli eğitim politikaları ulusal politikalarımızla birebir örtüşmüyor. Ulusal değerlerimiz yeterli değil. 2. Ulusal temeller çok güzel belirtilmiş. Esas alınan ulusal değerler yeterlidir. Uygulamada sıkıntılarımız var. Yeterli sonuçları alamıyoruz.	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20 2, 3, 6, 19
2. Ulusal değerlerle uyumlu yürütülmesi	1. Milli bir eğitim politikası oluşturulmalıdır. Değerlerimize sahip çıkacak, geliştirerek ileriye götürecek bir nesil yetiştirmemiz lazım. 2. Uyumlu yürütülmüyor, örtüşmüyor. 3. şeklen uyumlu görülmektedir. Uygulamada bu uyumu göremiyoruz. Belirlenen politikalara uygun hareket ediliyor ama sonu gelmiyor.	1, 5, 12, 14, 16 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 4, 6, 7
3. Bölgesel ve yerel farklılıklar	1. Bölgesel ve yerel farklılıklar var. Farklılıkların ulusal amaca yönelik, bölgesel özelliklerin dikkate alınması gerekir. 2. Farklılıklar eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanamamış olmasından kaynaklanıyor. Olay mahallinde çözülmeli. 3. Yerel yönetimlere yetki tanınmalı. Ulusal eğitimden ayrılık değil, bölgesel farklılıkların içerisinde değiştirilebilir olması lazım. 4. Milli politikaya bağlı kalınmalı, genel bir milli politikamız olmalı.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19 1, 2, 7, 8, 19 3, 8, 10, 16, 20 5, 10, 14, 16, 20
4. Dinamik, ağa ve değişime ayak uyduran eğitim politikasının varlığı	1. Dinamik ağa ve değişime ayak uyduran bir eğitim olayı yoktur. 2. İstikrar olmayışının en büyük sebebi günü kurtarma, kişiye göre politikalar belirlenmesi. 3. Çok güzel amaçları koyuyorsunuz, belirliyorsunuz. O imkanları nesillerinize veremeyince başarı sağlanmıyor, verime ulaşılamıyor.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 7, 9 20
5. Eğitimle ilgili kararların veriye ve günü birlik politikalarla alınması ve uygulanması	1. Veriler çok sağlıklı değil. Çok veriye dayalı eğitim anlayışı yok. 2. Süreklilik yok, sık sık değiştiriliyor. Günü birlik politikalarla karar veriliyor, günü kurtarmaya yönelik çalışma yapılıyor. 3. Politik etkiden dolayı o verilere sahip ıkılmıyor. Dolayısıyla alınan verilerin bir değeri de olmuyor.	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 2, 3, 5, 6, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20 4, 13

cnc alt probleme ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda 5 tema ve bu temalara ilişkin alt temalar oluşturulmuştur;

Ulusal temeller ve değerlerin yeterliliği temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak hiçbir ulusal temelden bahsedilemez. Milli eğitim politikaları ulusal politikalarımızla birebir örtüşmüyor. Ulusal değerlerimiz yeterli değil görüşü yanında; ulusal

temeller çok güzel belirtilmiş. Esas alınan ulusal değerler yeterlidir. Uygulamada sıkıntılarımız var. Yeterli sonuçları alamıyoruz görüşleri ortaya konulmuştur.

Ulusal değerlerle uyumlu yürütülmesi temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak uyumlu yürütülüyor, örtüşüyor görüşü yanında milli bir eğitim politikası oluşturulmalıdır. Değerlerimize sahip çıkacak, geliştirerek ileriye götürecek bir nesil yetiştirmemiz lazım; şeklen uyumlu görülmektedir. Uygulamada bu uyumu göremiyoruz. Belirlenen politikalara uygun hareket ediliyor ama sonu gelmiyor görüşleri ortaya konulmuştur.

Bölgesel ve yerel farklılıklar temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak bölgesel ve yerel farklılıklar var. Farklılıkların ulusal amaca yönelik, bölgesel özelliklerin dikkate alınması gerekir görüşü yanında; farklılıklar eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanamamış olmasından kaynaklanıyor. Olay mahallinde çözülmeli; yerel yönetimlere yetki tanınmalı. Ulusal eğitimden ayrılık anlamında değil, bölgesel farklılıklarında içerisinde değiştirilebilir olması lazım; milli politikaya bağlı kalınmalı, genel bir milli politikamız olmalı görüşleri ortaya konulmuştur.

Dinamik, çağa ve değişime ayak uyduran bir eğitim politikasının varlığı temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak dinamik çağa ve değişime ayak uyduran bir eğitim olayı yoktur görüşü yanında; istikrar olmayışının en büyük sebebi günü kurtarma, kişiye göre politikalar belirlenmesi; çok güzel amaçları koyuyorsunuz, belirliyorsunuz. O imkanları nesillerinize veremeyince başarı sağlayamıyor, verime ulaşamıyorsunuz görüşleri ortaya konulmuştur.

Eğitimle ilgili kararların veriye dayanarak veya günü birlik politikalarla alınması ve uygulanması temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak veriler çok sağlıklı değil. Çok veriye dayalı eğitim anlayışı yok görüşü yanında; süreklilik yok, sık sık değiştiriliyor. Günü birlik politikalarla karar veriliyor, günü kurtarmaya yönelik çalışma yapılıyor; politik etkiden dolayı o verilere sahip çıkılmıyor. Dolayısıyla alınan verilerin bir değeri de olmuyor görüşleri ortaya konulmuştur.

Bu kapsamda daha önce yapılan çalışmalarda;

Görgülü (2019) bilgi toplumuna geçişle başlayan süreçte devletler merkezi yönetim anlayışını terk ederek yerel yönetimlerin daha etkili olduğu yönetim biçimlerine doğru yönelmişlerdir. Bunun en önemli sebebi küreselleşmenin ekonomiye etkileriyle birlikte merkezi yönetimlerin ekonomideki güçlerinin tükenmesi, teknolojiye meydana gelen ilerlemeler, olaylara çabuk müdahale yapılması gerekliliği gibi faktörlerden kaynaklanmaktadır. Yerinden yönetim, siyasal, ekonomik, sosyal ve eğitsel yönlerden bakıldığında genel olarak katılım, fırsat eşitliği, değişim gibi kavramlarla beraber kullanılan ve merkezi olmayan, bağlama göre yerel politikalar geliştirilmesi ilkesine dayanan bir yönetim anlayışını ortaya koymaktadır.

Mazlum (2019) eğitim sistemindeki kısır döngüyü kapsamlı biçimde ortaya koyduğu çalışmasında yasal düzenlemelerden, ulusal sınavlara, eğitimin kapsamından okuma-yazma gibi temel becerilere kadar eğitimin hemen her alanında önemli sorunlar yaşandığını ve her seferinde yeniden başa döndüğü adeta yapboza benzeyen bir kısır döngüden söz etmektedir. Türk eğitim sisteminde süreklilik arz eden bu uygulamalar en fazla politika oluşturma ve devamlı değişiklikler yapılması ve kazanamaması boyutunda yaşandığına, eğitim sistemi içindeki bu kısır döngünün merkezi otorite ve politika hazırlayıcılarından kaynaklandığına araştırmalarında yer vermiştir.

Karakaya (2004); Erden (1998); Demirtaş ve Güneş (2002)'e göre, eğitim sistemini oluşturan politika ve programların toplumsal birliktelik sağlanmadan ve gerekli araştırma ve inceleme yapılmadan, bir mutabakat sağlanmadan masa başında değiştirilmesi, müfredattan bazı konuların çıkarılarak yerine yeni konuların eklenmesi işi değildir. Sürekli, uygulamalı ve dinamik bir süreç olan eğitim sistemiyle ilgili olan bütün imkanların ve şartların, yönetici,  ğretmen ve diğer personelin, araç-gereçlerin, yazılı ve görsel kaynakların sürekli bir biçimde geliştirilmesi, ihtiyaçları giderebilecek şekilde hazırlanarak, tüm birimlere eşit bir şekilde ulaştırılması ve dağıtılması esas hedef olmalıdır.

 zdemir (2005) ve (Erzan (2005) tarafından yapılan çalışmalar tarihsel süreç içerisinde milli eğitim teşkilat yapısının personel,  ğrenci, fiziki, sosyal ve kültürel alt yapı, bütçe ve finans, gelirlerin adaletli dağılımı, yetki ve sorumluluklar konularında birçok sorunla karşı karşıya kaldığı ve bu sorunların nedense bir türlü c z lemediği bilgilerine ulaşılmaktadır. Köklü, ağdaş, uzun soluklu bir eğitim sisteminin kurulamaması nedeniyle insanların kendi eylemleri için sorgulayıcı bir bakış açısı ortaya koyamadığı, öğrencilerin doğal yeteneklerini geliştiremediği, üretimden uzak, ezberci, bilgi yüklü, taklitçi, pasif kişiler yetiştirdiği, günlük hayatın gerçeklerinden uzak olduğu gibi sebeplerle eleştirilmektedir.

akmakı (2005), Türkiye'deki eğitim kurumları arasında eğitim ve başarı yönüyle derin ve önemli düzeyde bir farklılık olduğunu, bu farklılığın yalnız bölgeler arasında değil, bir ilin sınırları içinde bile görüldüğünü ortaya koyarak, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması veya imkan ve fırsat eşitizliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmaların ivedilikle ve planlı bir şekilde yapılması gerektiğini belirtmiştir. Öncelikli olarak Türkiye'nin eğitim sistemi ve politikaları ile öğrencilere kazandırmak istediği davranışlara karar vermesi gerektiğini ve müfredatta yapılan sınırlı değişikliklerle eğitimde başarıyı hedeflenen ölçülerde sağlamanın mümkün olmayacağını ifade etmiştir.

G r ve elik (2009)'e göre her hükümet değişikliğinde yeterli değerlendirilme ve araştırma yapılmadan, sorunlar ve c z m  nerileri belirlenmeden ortaya konan ani değişiklikler eğitimde seviyeyi yükseltme bir yana daha da azaltmaktadır. Eğitim sistemindeki sorunların temelinde siyasetin, ideolojik düşüncenin etkisiyle oluşturulan eğitim politikalarının yer aldığını söylemek mümkündür. Eğitim politikalarında bir süreklilik ve istikrarın sağlanamaması ve sistemin bir yapboz tahtasına dönüşmesi önemli sorunlara sebep olmaktadır. Eğitim sisteminin yapısına, kuram ve kurumlarına siyasi sebeplerle yapılan müdahaleler, yapı ve kurumların sürekli ve verimli olmaması, eğitim sisteminde giderilmesi mümkün olmayan sorunlara neden olmuş, eğitimin gerçek özneleri olan vatandaşların, demokrasiye ve devlete karşı güvenini sarsmıştır. G n birlik diyebileceğimiz eğitim  ğretim uygulamaları yerine ulusal değerler temelinde evrensel değerlerle b t nleşiş bir eğitim sistemi oluşturulması, belirli bir plan dahilinde ihtiyaçlar tespit edilerek uzun süreli eğitim politikaları yaratılması ve uygulamaya konulması temel amaç olmalıdır.

4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Emekli eğitim yöneticilerine Türk eğitim sistemi ve politikalarının merkezileşe ve yerelleşemesiyle ilgili görüşleri sorulmuştur. Oluşturulan tema ve alt temalar Tablo 5. de sunulmuştur;

Tablo 4.

Emekli eğitim yöneticilerinin Türk eğitim sistemi ve politikalarının merkezileşme ve yerelleşmesiyle ilgili görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Yöneticilerin Görüşleri
1. Eğitimde merkezileşme ve yerelleşme	1. Merkezileşmenin olmasını doğru bulmuyorum. Yerinden yönetim daha etkili olacaktır. Yerel yönetimlere de ağırlık verilmeli.	1, 2, 3, 4, 8, 9, 11, 14, 16
	2. Eğitim sistemi yerele bırakılmaz. Yerelleşmesinden yana değilim. Merkezi, ulusal bir eğitim politikası olmalı.	5, 7, 8, 13, 15, 17
	3. Merkezi yönetim uygulamalarından merkezi yerinden yönetim uygulamalarına geçilmeli. Yerelleşecek ama milli bir politika olacak.	6, 10, 12, 18, 19, 20
2. MEB teşkilatlanma ve yönetim yapısı	1. MEB'da merkezi yönetim var. Bir üst kontrol mekanizması veya genel kuralların ortaya koyması açısından bir merkezi anlayış ortaya konmalı.	1, 2, 3, 5, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20
	2. Merkezi yönetim yerine yerinden yönetim olmalı. Merkezin bazı yetkileri yerel yönetimlere bırakılmalı. Denk bir anlayış gözetilmelidir.	1, 6, 11, 12, 18, 19, 20
	3. Aşırı merkeziyetçi bir yönetimi çok doğru bulmuyorum. Bölgesel ve yerel farklılıktan dolayı eğitim amacına ulaşamıyor. Fırsat eşitliği yoktur.	4, 6, 7, 8, 10, 17
3. Eğitimde yerelleşme veya yerinden yönetim anlayışı	1. Merkezi güç yetkileri elinde tutuyor, devretmiyor. Ülkemizde yerinden yönetim anlayışını uygulamak mümkün görünmüyor.	2, 4, 7, 17
	2. Yerel de yetkilendirilmelidir. Yerelleşmeye katılıyorum, iyi bir planlama ve değerlendirme koşuluyla. Bölgesel farklılıklar geliştirilmeli.	1, 3, 4, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
	3. Belediyelerimizin milli eğitimle ilgili bütçeleri var. Siyasi nedenlerden dolayı bu bütçelerden çok yararlanıldığı düşünülemez.	5, 11
	4. Merkezi teşkilat sadece eğitim politikası oluşturmalı, ilke, yöntem, amaç belirlemelidir. Merkezle yerel arasında bir işbirliği yok.	4, 6
4. Bölgesel ve yerel farklılıkların dikkate alınması	1. Yerinden yönetim daha ön planda olmalıdır. Merkezin bazı yetkileri yerel yönetimlere bırakılmalı, her fikre yer verilmelidir.	1, 3, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 18, 19, 20
	2. Bölgesel ve yerel farklılıklar dikkate alınmamalı. Politikamız buna uygun değil. Doğuya gidecek hizmeti vermiyoruz.	2, 4
	3. Her yöremizin ayrı özellikleri var. Bunları bütünleştirmek, bir denge oluşturmak gerekir. Ülke bütünlüğünü bozmaktan kaçınmak lazım.	2, 3, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 15
5. Ailenin ve halk eğitiminin önemi	1. Ailenin eğitim düzeyi önemlidir. Ailelerin eğitimi ve yaygın eğitim çalışmaları sürekli olmalı. Aile okuyorsa öğrencinin okuma imkanı daha yüksek olacaktır.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
	2. Eğitimin sürekliliği önemlidir. Ailelerin durumları her bölgemizde farklıdır, çocuklara aynı ölçüde faydalı olamaz. Devlet desteklemelidir.	2, 3, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19
	3. Yatılı okullar çoğaltılmalı ve bölgenin şartlarına göre desteklenmelidir.	20

Dördüncü alt probleme ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda 5 tema ve bu temalara ilişkin alt temalar oluşturulmuştur.

Eğitimin merkezileşmesi ve yerelleşmesi temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak merkezileşmenin olmasını doğru bulmuyorum. Yerinden yönetim daha etkili olacaktır. Yerel yönetimlere de ağırlık verilmeli görüşü yanında; eğitim sistemi yerele bırakılmaz. Yerelleşmesinden yana değilim. Merkezi, ulusal bir eğitim politikası olmalı; merkezi yönetim uygulamalarından merkezi yerinden yönetim uygulamalarına geçilmeli. Yerelleşecek ama milli bir politika olacak görüşleri ortaya konulmuştur.

MEB teşkilatlanma ve yönetim yapısı temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak MEB'de merkezi yönetim var. Bir üst kontrol mekanizması veya genel kuralların ortaya koyması açısından bir merkezi anlayış ortaya konmalı görüşü yanında; merkezi yönetim yerine yerinden yönetim olmalı. Merkezin bazı yetkileri yerel yönetimlere bırakılmalı. Denk bir anlayış gözetilmelidir; aşırı merkeziyetçi bir yönetimi çok doğru bulmuyorum. Bölgesel ve yerel farklılıktan dolayı eğitim amacına ulaşamıyor. Fırsat eşitliği yoktur görüşleri ortaya konulmuştur.

Eğitimde yerelleşme veya yerinden yönetim anlayışı temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak yerel de yetkilendirilmelidir. Yerelleşmeye katılıyorum,

iyi bir planlama ve değerlendirme koşuluyla. Bölgesel farklılıklar geliştirilmeli görüşü yanında; merkezi g c yetkileri elinde tutuyor, devretmiyor. Ülkemizde yerinden yönetim anlayışını uygulamak mümkün görünmüyor; belediyelerimizin milli eğitimle ilgili b t çeleri var. Siyasi nedenlerden dolayı bu b t çelerden çok yararlanıldığı düşünülemez; merkezi teşkilat sadece eğitim politikası oluşturmalı, ilke, yöntem, amaç belirlemelidir. Merkezle yerel arasında bir işbirliği yok görüşleri ortaya konulmuştur.

Bölgesel ve yerel farklılıkların dikkate alınması temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak yerinden yönetim daha ön planda olmalıdır. Merkezin bazı yetkileri yerel yönetimlere bırakılmalı, her fikre yer verilmelidir görüşü yanında; her yöremizin ayrı özellikleri var. Bunları bütünleştirmek, bir denge oluşturmak gerekir.  lke bütünlüğünü bozmaktan kaçınmak lazım; bölgesel ve yerel farklılıklar dikkate alınmamalı. Politikamız buna uygun değil. Doğuya gidecek hizmeti vermiyoruz görüşleri ortaya konulmuştur.

Ailenin ve halk eğitiminin önemi temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak ailenin eğitim düzeyi önemlidir. Ailelerin eğitimi ve yaygın eğitim çalışmaları sürekli olmalı. Aile okuyorsa öğrencinin okuma imkanı daha yüksek olacaktır görüşü yanında; eğitimin sürekliliği önemlidir. Ailelerin durumları her bölgemizde farklıdır. Aileler  ocuklara aynı  l de faydalı olamaz. Devlet desteklemelidir; yatılı okullar çoğaltılmalı ve bölgenin şartlarına göre desteklemelidir görüşleri ortaya konulmuştur.

Bu kapsamda daha önce yapılan çalışmalarda;

Ülkemizde eğitim politikaları, belirli bir sistem kapsamında süreklilik gösteren bir devlet politikası değil, siyasi iktidarlara göre ve sıklıkla değişen bir hükümet politikası olarak görülmektedir. Dünyada eğitim alanında meydana gelen değişmeler doğrultusunda ülkemizin eğitim politikaları kendisini yenileyememiş, gelişmelere yeterince ayak uyduramamış, ülkemizin ihtiyaç duyduğu konularda yetersiz kalmıştır. Eğitim politikalarına yol göstermesi amacıyla düzenlenen Milli Eğitim şuraları ve alınan kararlar çoğunlukla uygulamaya geçirilememiş, kağit üzerinde tavsiye niteliğinden öteye geçmemiştir. Tespit edilen sorunlara  z m noktasında yetersiz kalınmıştır (Yıldız ve Yıldız, 2016).

Yavuz'un (2015) lise yönetici ve  ğretmenlerinin yerinden ve merkezden yönetim yönelimlerinin karar verme sürecine etkileri adlı araştırmasına göre ortaöğretim idarecileri ve öğretmenleri okullarda yerinden yönetim anlayışının önemine dikkat çekmişlerdir.

Kurt (2006) eğitimin yerelleşmesindeki hedefin, eğitimin daha etkili sunulabilmesi, okullar yönüyle yerelleşmeyle beraber yönetim, kaynak, bütçe ve finansman, program ve personel ile ilgili karşılaşılan bürokratik sorunların azaltılması veya ortadan kaldırılması hedeflenmektedir.

Bucak, (2000); Gözübüyük, (2013) yerelleşmeyle merkezi yönetimlerin yükünün azaldığı, sunulan hizmetlerin kaliteli, işgücü ve zaman tasarrufu sağlayarak daha hızlı ve verimlilik açısından daha nitelikli ve etkili bir duruma geldiği belirtilmektedir. Yerelleşmeyle ilgili alan yazında  c farklı biçimde gruplandırma yapılmaktadır; Bunlardan birincisi yetki genişliği olarak merkezi kararların taşra teşkilatınca alınması; ikincisi yetki devri olarak bazı kararların alınmasının yetkisinin kısa süreliğine taşra yönetimine verilmesi;   nc  olarak da yerinden yönetim olarak merkezin ve yerel yönetimin yetkilerinin birbirinden ayrılarak uygulandığı yönetim biçimi.

Özgen'e (2011) göre bazı ülkelerde yerelleşme düşüncesinin ve uygulamalarının devletlerin üniter yapısına zarar verecek nitelikte olduğuna ait tereddütler bulunmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde eğitim hizmetlerinin merkezi yönetim tarafından sağlanmasının toplumsal bütünlüğü koruduğu düşüncesi toplum içinde yaygındır. Bu sebeple ulusal kimliğin devamlılığı ve bölgesel geri kalmışlığın en aza indirilmesi için eğitimin merkezi yönetim tarafından sağlanmasının doğru olacağı iddia edilmektedir. Bu sebep ve endişelerden dolayı yerelleşme konusunda tereddütler yaşanmaktadır.

Çınkır (2002) yerelleşmenin eğitimde etkili bir şekilde uygulanabilmesi ve istenilen başarının sağlanabilmesi için eğitim yöneticilerine de sorumluluklar düştüğünü, yöneticilerin birtakım becerilere sahip olmaları gerektiğini belirtmektedir. Yerinden yönetimin etkili ve verimli bir şekilde uygulanabilmesi için toplumun her kesiminden özellikle eğitimle ilgili insanların karar süreçlerine katılımı sağlanmalıdır. Bu konuda eğitim kurumları ve okul yöneticilerinin sorumluluğu önemlidir. Eğitim yöneticilerinin liderlik, toplumsal ve örgütsel iletişim, çevre ile olan ilişkiler konularında etkin becerilere sahip olmalarının gerekliliği vurgulanmış, böylesi bir yeterlik ve donanıma sahip olmayan okul ve kurum yöneticileriyle toplumsal birlik ve beraberliğin sağlanamayacağı, yerinden yönetim anlayışının kabul görmeyeceği vurgulanmıştır. Eğitim ortamlarında yerelleşme düşüncesi toplumun tüm katmanlarının hazırbulunuşluğu ile hayata geçirilebilecektir. Bu sağlanmadan yerel yönetim uygulamaları mevcut sorunların ve kaygıların yenilenmesine daha da artmasına neden olacaktır.

Görgülü (2019)'ye göre eğitimde yerinden yönetime geçişte izlenmesi gereken bazı aşamalar vardır. Öncelikle konunun idari ve siyasi olmak üzere hangi yoldan yapılacağına ve yerel yönetimlere devredilecek karar konularının belirlenmesi ve bunun bir politika olarak ifade edilmesi, diğer taraftan yerinden yönetimin ilke ve amaçlarının belirlenmesi ve yazılı olarak ilan edilmesi gerekir. İkinci olarak yerinden yönetimde rol alacak ilgili tüm birimlerin ve paydaşların eğitilmesi ve bilgilendirilmesi gerekir. Üçüncü olarak öğrenci başına okula kaynakların nasıl aktarılacağına ve kullanılacağına ilişkin bir yöntemin belirlenmesi, dördüncü olarak okul bütçesiyle ilgili bir planlama sürecinin oluşturulması, beşinci olarak okulların kararlarla ilgili sorumlulukları konusunda çalışılması ve iki yıl süreli bir pilot bölge uygulamasının yapılması, ayrıca tüm paydaşların rollerinin açıklığa kavuşturulması gerekir. Bu uygulamaları engellemek isteyenlere karşı da hazırlıklı olmak gerekir.

Altun'un (2009) yaptığı çalışmada velilerin çocuklarla ilgisizliğinin nedenleri; evde aile içinde yaşanan huzursuzluklar, ailenin sosyoekonomik yapısı, velinin öğrencinin derslerine değişik sebeplerden dolayı destekte bulunamaması, velinin eğitime gereken önemi vermemesi ve eğitimin gerekliliğine inanmaması, velinin çocuğunu gerekli ölçüler çerçevesinde izlememesi, ailenin eğitim seviyesinin yetersiz olması gibi nedenler olduğunu belirtmektedir. Çocukların ilk eğitimci ve öğretmenlerinin ebeveynleri olması nedeniyle, ailelerin çocukların eğitiminde gerekli katkıyı sağlaması için okul ve ailedeki eğitimin bütünleştirilmesi sağlanmalıdır (Şahin ve Ünver, 2005; Ömeroğlu ve Yaşar, 2005).

Eğitimde yerelleşmenin uygulanabilmesi için yöneticilerin pozitif bir yaklaşıma sahip olmaları ve baskı gruplarının etkisine kapılmamaları önem taşır. Ülkemizin üniter yapısının bozulmasına yönelik yapılan faaliyetler eğitimin yerelleşmesine, yerinden yönetim veya yerel yönetimlere yetkiler verilmesine yönelik çalışma ve düşüncelerin önündeki önemli engeller olarak görülmektedir.

Yerelleşme ile ilgili önceki dönemlerde yapılan araştırmalarla bu çalışmadan elde edilen bulgulara baktığımızda ortaya benzer görüşlerin çıktığını görüyoruz. Bu konuda oluşan tereddütlerin giderilmesi için tarafların görüşlerinin alınmasına yönelik farklı ve yeni çalışmaların yapılması önerilir. Toplum içinde karşılıklı güven ortamının sağlanması, sıkı kontrol ve denetim, kaygıların oluşmasını ve giderilmesini sağlayacaktır. Eğitimde yerelleşme konusunda bir güven mesajı verilmeli ve kaygı taşınmamalıdır.

5. Beşinci Alt Problem İlişkin Bulgular

Emekli eğitim yöneticilerine Türk eğitim sistemi ve politikalarında eğitim yöneticilerinin nasıl yetiştirilmesiyle ilgili istek ve  nerileri sorulmuştur.

Tablo 5

Emekli eğitim yöneticilerinin Türk eğitim sistemi ve politikalarında eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesiyle ilgili istek ve  nerileri

Temalar	Alt Temalar	Yöneticilerin Görüşleri
1. Yöneticilerinin seçilmesi, yetiştirilmesi ve atanması	<ol style="list-style-type: none"> Eğitimde kalite ve özellikleri olmalı. Alanında iyi yöneticiler yetiştirilmeli. Eğitim fakültelerinde okul müdürü olarak yetiştirilmeli. Siyasi bir bakış açısı olmaması gerekir. Yönetici seçme ve atamadan siyasetçilerin elini, ayağını çekmesini gerekir. Liyakat sahibi kişilerden seçilmeli ve liderlik vasfı olmalıdır. Objektif kriterlere bağlanmalı. Öğretmenler arasından bu işi yapabilecek kabiliyette başarılı olanlardan seçilmeli. Kariyer olmalı, planlı hareket edilmeli. 	<p>1, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 18, 19, 20</p> <p>1, 4, 5, 10, 11,12, 13, 15, 18, 19</p> <p>2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14,15, 16, 17, 18, 19, 20</p> <p>2, 3, 4, 8, 9, 17, 10, 11, 15, 17, 18, 19, 20</p> <p>4, 5, 8, 10, 11, 15, 18,19, 20</p>
2. Eğitim yönetimi lisans ve yüksek lisans bölümleri olması	<ol style="list-style-type: none"> �niversitelerde eğitim yönetimi bölümleri olmalıdır. İnsanların yetişmesine pozitif katkı yapacaktır. Sistemi iyi hazırlamak lazım. Yönetici yetiştirilmesiyle ilgili bir okul veya fakülte yok. Böyle bir okul olması idarecilik yapmaya yeterli değil. Öğretmen olacak kişi sahayı bilmeli, alandan gelmeli, işi bu olmalı, profesyonelleşmeli. Yönetici belirli nitelikleri taşımali. Liyakatli olmalı. 	<p>1, 2, 3, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20</p> <p>5, 7, 8</p> <p>4, 6, 8, 10, 14, 17, 20</p>
3. Eğitim yönetiminin meslekleşmesi	<ol style="list-style-type: none"> Eğitim yönetimi bir meslek olmalı, meslekleşmelidir. Bir program uygulanabilir. Liderlik vasfına sahip ve eğitimin içinden olmalı. Kurumları tanımadan eğitim yöneticiliği mesleği doğru değildir. 	<p>1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20</p> <p>2, 3, 10, 14, 15, 17, 19</p>
4. Öğretmenlik ve eğitim yöneticiliği arası geçişler	<ol style="list-style-type: none"> Bunlar olmamalı. Yöneticilikten �ğretmenliğe geçilmemelidir. Okulunu ileriye g�t�remiyorsa bir idarecinin orada durmasının gereği yok. Ama duruyorsa da siyasi görüşü ne olursa olsun işine devam etmeli. Öğretmenin basamakları devam edip gelmeden idareci olması o amaca ulaşmakta engel. Yöneticilik kademeli olmalı. 	<p>1, 2, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20</p> <p>5, 15</p> <p>3, 7, 9, 20</p>
5. Eğitim yönetimi modeli	<ol style="list-style-type: none"> Akademik bir çalışmanın olması, eğitim fakültelerinde yetiştirilmesi. Seçilirken psikolojik testten geçirilmesi ve özel yetiştirilmesi gerekir. Yönetici, liderlik vasfları olmalıdır. Çağdaş eğitim anlayışının gerektirdiği vizyona sahip bir rehberliğe sahip olmalıdır. Basamak basamak yükselmeli. Her okulun yöneticisinin standardı belirlenmeli. Siyasi görüşü ne olursa olsun bu devam ettirilmeli. Eğitim yönetiminde merkez ve taşra teşkilatı arasında kopukluklar var. Tavandan tabana kolaylıkla ulaşabilecek bir sistem oluşturulabilir. 	<p>1, 4, 6, 8, 10, 13, 14</p> <p>1, 2, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19</p> <p>4, 5, 6, 9, 20</p> <p>3, 16</p>

Beşinci alt probleme ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda 5 tema ve bu temalara ilişkin alt temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan tema ve alt temalar Tablo 5. de sunulmuştur;

Yöneticilerin seçilmesi, yetiştirilmesi ve atanması temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak liyakat sahibi kişilerden seçilmeli ve liderlik vasfı

olmalıdır görüşü yanında; eğitimde kalite ve özellikleri olmalı. Alanında iyi yöneticiler yetiştirilmeli. Eğitim fakültelerinde okul müdürü olarak yetiştirilmeli; siyasi bir bakış açısı olmaması gerekir. Yönetici seçme ve atamadan siyasetçilerin elini, ayağını çekmesini gerekir; objektif kriterlere bağlanmalı. Öğretmenler arasından bu işi yapabilecek kabiliyette başarılı olanlardan seçilmeli; kariyer olmalı, planlı hareket edilmeli görüşleri ortaya konulmuştur.

Eğitim yönetimiyle ilgili lisans ve yüksek lisans bölümlerinin olması temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak üniversitelerde eğitim yönetimi bölümleri olmalıdır. İnsanların yetişmesine pozitif katkı yapacaktır. Sistemi iyi hazırlamak lazım görüşü yanında; öğretmen olacak kişi sahayı bilmeli, alandan gelmeli, işi bu olmalı, profesyonelleşmeli. Yönetici belirli nitelikleri taşımalı, liyakatlı olmalı; yönetici yetiştirilmesiyle ilgili bir okul veya fakülte yok. Böyle bir okul olması idarecilik yapmaya yeterli değil görüşleri ortaya konulmuştur.

Eğitim yönetiminin meslekleşmesi temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak eğitim yönetimi bir meslek olmalı, meslekleşmelidir görüşü yanında; bir program uygulanabilir. Liderlik vasfına sahip ve eğitimin içinden olmalı. Kurumları tanımadan eğitim yöneticiliği mesleği doğru değildir görüşleri ortaya konulmuştur.

Öğretmenlik ve eğitim yöneticiliği arası geçişler temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak bunlar olmamalı. Yöneticilikten öğretmenliğe geçilmemelidir görüşü yanında; öğretmenin basamakları devam edip gelmeden idareci olması o amaca ulaşmakta engel. Yöneticilik kademeli olmalı; okulunu ileriye götüremiyorsa bir idarecinin orada durmasının gereği yok. Ama duruyorsa da siyasi görüşü ne olursa olsun işine devam etmeli görüşleri ortaya konulmuştur.

Eğitim yönetimi modeli temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak yönetici, liderlik vasıfları olmalıdır. Çağdaş eğitim anlayışının gerektirdiği vizyona sahip bir rehberliğe sahip olmalıdır görüşü yanında; akademik bir çalışmanın olması, eğitim fakültelerinde yetiştirilmesi. Seçilirken psikolojik bir testten geçirilmesi ve özel yetiştirilmesi gerekir; basamak basamak yükselmeli. Her okulun yöneticisinin standardı belirlenmeli. Siyasi görüşü ne olursa olsun bu devam ettirilmeli; eğitim yönetiminde merkez ve taşra teşkilatı arasında kopukluklar var. Tavandan tabana kolaylıkla ulaşabilecek bir sistem oluşturulabilir görüşleri ortaya konulmuştur.

Bu kapsamda daha önce yapılan çalışmalarda;

Baysal (2014) yaptığı çalışmada yönetici seçilmesi ve atamalarında mesleki yeterlilik, kıdem ve donanıma sahip olmak gibi özelliklerin önemli olduğunu belirtmiştir.

Recepoglu ve Kılınç (2014) yaptıkları çalışmada yöneticilerin yetiştirilmesi ve atanmasında açık ve anlaşılır görev tanımlarının yapılması ve politikaların uygulanmak üzere oluşturulması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Celep (2000) eğitim yöneticisinin sahip olması gereken yeterliklerin eğitimin tüm süreçlerinde çok önemli ve etkili olmasından dolayı atamalarda uzmanlık alanı konusunda gerekli mesleki donanıma sahip olmaları sağlanmalı ve tercih edilmelidir. Ülkemizde eğitim yöneticiliği atamalarında çağdaş yeterliklere sahip olunmadığı, belli bir süre öğretmenlik yapılmasının yeterli olduğu ve herhangi bir yönetimle ilgili eğitim alma ve uzmanlığa sahip olma ölçütünün aranmadığı görülür.

Türkiye’de 2014 yılında yapılan atama yönetmeliği değişikliği ile eğitim kurumlarına müdür atanması yerine dört yıllığına görevlendirme uygulaması getirilmiştir (MEB, 2014). Bu uygulama Türkiye’de sürekli devam eden tartişmalara yenilerinin eklenmesine ve güven kaybına sebep olmuş; eğitim kurumlarına yönetici atanmasında liyakat yerine bir siyasal partiye yakınlığın, bir sivil toplum örgütünün  yesi olmanın daha belirleyici olacağı endişesini ortaya çıkarmıştır (Yolcu ve Bayram 2015).

Yalçın’a (2020) göre bir sistemin başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için yönetici kadrolarının liyakat esas alınarak, kayırmacılıktan uzak bir biçimde belirlenmesi önemlidir.  nk  yönetimde etkin olan ilkeler ve kurallar toplumsal hayatın devamlılığını ve geleceğini belirlemektedir.

6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Emekli eğitim yöneticilerine Türk eğitim sistemi ve politikalarının uygulanmasıyla ilgili eğitim yöneticilerinin yetki ve sorumluluklarına yönelik görüş ve  nerileri sorulmuştur.

Tablo 6.

Emekli eğitim yöneticilerinin Türk eğitim sistemi ve politikalarının uygulanmasıyla ilgili eğitim yöneticilerinin yetki ve sorumluluklarına yönelik görüşleri ve  nerileri

Temalar	Alt Temalar	Yöneticilerin Görüşleri
1. Eğitim yöneticisi olarak yapmak isteyip te yapamadıklarınız	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uluslararası bakış açısıyla toplumun değerlerini ve tüm paydaşlarının beklentilerini dikkate alarak bir eğitim politikası oluşturmak isterdim. 2. Yetki ve sorumluluğunuzu bilerseniz, konuya hakimseniz her şeyi gerçekleştirebilirsiniz. Yapmak isteyip de yapamadığım bir şey olmadı. 3. Eğitim yöneticilerinin herhangi bir yetkisi yoktur. Bürokratik kurallar ve mevzuat engelleri. Siyasilere dert anlatamamak. 4. Fiziksel, ekonomik kaynak, �ğretmen ve personel yetersizliğinden dolayı bazı gereklilikleri yerine getiremezsiniz. 	<p>1, 3, 20</p> <p>2, 9, 11, 13, 16, 17</p> <p>4, 5, 6, 7, 12, 14, 15, 17, 18, 20</p> <p>8, 10, 19</p>
2. Eğitim yöneticisi olarak yaptığımız örnek çalışmalar	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projeler yaparak personelin ve öğrencinin farklı şeyler düşünmesini, görmesini sağlamaya çalıştık. Alt yapıyla ilgili güzel çalışmalar yapıldı. 2. İşinizi seveceksiniz, samimi ve kararlı olacaksınız, kadronuzla birlikte hareket edeceksiniz. Başarının sırrını burada görüyorum. 3. �ğrencilerimizin eğitimdeki başarıları yanında, �ağdaş ve bilimsel gerçekleri benimsemiş, sosyal, kültürel gelişimlerini sağladık. 	<p>1, 2, 3, 6, 7, 9, 12, 13, 14, 18, 19, 20</p> <p>2, 4, 5, 10, 11, 15, 16, 17</p> <p>8, 10, 12, 14</p>
3. Bugün eğitim yöneticisi olsaydınız en çok yapmak istedikleriniz	<ol style="list-style-type: none"> 1. Akademik �alışma ve bilimsel gelişmeleri öğrencimize kazandırmak. Okul dışarıya açılmalı. Toplumla bütünleşmeli. Projeler olmalı. 2. Her okul, yönetim kadrosunu oluşturabilmeli, amaçlarını belirlemeli, Mevzuatlar bir merkezden belli bir alan ve bölgeye göre hazırlanabilir. 3. Ülkemizde okullar yetersiz. İmkanları sınırlı bölgelere ve ailelere hizmet edecek yatılı okulları özel hale uygulamalar haline getiririm. 4. Siyasi ayırım yapmaksızın yönetici olacak insanların yeterliliğini sağlayacak liyakatı esas alan bir sistem olmasını sağladım. 	<p>1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 17, 19</p> <p>4, 5, 6, 7</p> <p>12, 13, 19, 20</p> <p>14, 18, 19</p>
4. Uygulama ve başarıların değerlendirmesi eğitim yöneticisi katkı ve etkileri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hesap vereceğim yerler, denetleyen mekanizmalar olmalı, yetki ve sorumlulukları uygulamada dikkatli olmak lazımdır. 2. Rahat, �retken olmalıyım. Yeterli yönetici görüşlerine başvurulmuyor. Kişisel ve parti politikaları her alanda etkili oluyor. 3. Uzun vadeli bir milli eğitim politikasının olmaması, çok hızlı değişmesi verimsizliği beraberinde getiriyor. 	<p>1, 19</p> <p>1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20</p> <p>5, 20</p>
5. Mevzuat oluşturma ve uygulamada yönetici yetki ve sorumlulukları	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mevcut duruma göre yok. Yöneticilerinin yasal görevleri dışında karar alma ve uygulama yetkileri yoktur. Mutlaka yetkileri olmalıdır. 2. Mutlaka yetkileri olmalı, ama sınırsız, sonsuz da olmamalı. Müdür bürokrasi içerisinde boğulmamalı. Denetlenme koşuluyla yetki verilmeli. 	<p>1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20</p> <p>1, 2, 3, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20</p>

Altıncı alt probleme ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda 5 tema ve bu temalara ilişkin alt temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan tema ve alt temalar Tablo 6. de sunulmuştur;

Eğitim yöneticisi olarak yapmak isteyip de yapamadıklarınız temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak eğitim yöneticilerinin herhangi bir yetkisi yoktur. Sorumluysanız yetkiniz olmalı. Bürokratik kurallar ve mevzuat engelleri. Siyasilere dert anlatamamak görüşü yanında; yetki ve sorumluluğunuzu bilerseniz, konuya hakimseniz her şeyi gerçekleştirebilirsiniz. Yapmak isteyip de yapamadığım bir şey olmadı; uluslararası bakış açısıyla toplumun değerlerini ve tüm paydaşlarının beklentilerini dikkate alarak bir eğitim politikası oluşturmak isterdim; fiziksel, ekonomik kaynak, öğretmen ve personel yetersizliğinden dolayı bazı gereklilikleri yerine getiremezsiniz görüşleri ortaya konulmuştur.

Eğitim yöneticisi olarak yaptığınız örnek çalışmalar temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak projeler yaparak personelin ve öğrencinin farklı şeyler düşünmesini, görmesini sağlamaya çalıştık. Alt yapıyla ilgili güzel çalışmalar yapıldı görüşleri yanında; İşinizi seveceksiniz, samimi ve kararlı olacaksınız, kadronuzla birlikte hareket edeceksiniz. Başarının sırrını burada görüyorum; Öğrencilerimizin eğitimdeki başarıları yanında, çağdaş ve bilimsel gerçekleri benimsemiş, sosyal, kültürel gelişimlerini sağladık görüşleri ortaya konulmuştur.

Bugün eğitim yöneticisi olsaydınız en çok yapmak istedikleriniz temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak akademik çalışma ve bilimsel gelişmeleri öğrencilerimize kazandırmak. Okul dışarıya açılmalı. Toplumla bütünleşmeli. Projeler olmalı görüşleri yanında; her okul, yönetim kadrosunu oluşturabilmeli, amaçlarını belirlemeli, mevzuatlar bir merkezden belli bir alan ve bölgeye göre hazırlanabilir; ülkemizde okullar yetersiz. İmkanları sınırlı bölgelere ve ailelere hizmet edecek yatılı okulları özel hale uygulamalar haline getiririm; siyasi ayırım yapmaksızın yönetici olacak insanların yeterliliğini sağlayacak liyakatı esas alan bir sistem olmasını sağladım görüşleri ortaya konulmuştur.

Uygulamalar ve başarı değerlendirilmesinde eğitim yöneticilerinin katkıları ve etkileri temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak rahat, üretken olmalıyım. Yeterli yönetici görüşlerine başvurulmuyor. Kişisel ve parti politikaları her alanda etkili oluyor görüşü yanında; hesap vereceğim yerler, denetleyen mekanizmalar olmalı, yetki ve sorumlulukları uygulamada dikkatli olmak lazım; uzun vadeli bir milli eğitim politikasının olmaması, çok hızlı değişmesi verimsizliği beraberinde getiriyor görüşleri ortaya konulmuştur.

Mevzuat oluşturulması ve uygulanmasında yöneticilerin görev, yetki ve sorumlulukları temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak mevcut duruma göre yok. Yöneticilerin yasal görevleri dışında karar alma ve uygulama yetkileri yoktur. Mutlaka yetkileri olmalıdır görüşü yanında; yetkileri sınırsız, sonsuz da olmamalı. Müdür bürokrasi içerisinde boğulmamalı. Denetlenme koşuluyla yetki verilmeli görüşleri ortaya konulmuştur.

Bu kapsamda daha önce yapılan çalışmalarda;

Özdemir (1996) klasik yönetimin süreç ve görevleri olan planlama, örgütleme, koordine etme, yöneltme, kadrolama, denetleme ve bütçeleme faaliyetlerine günümüzde; karar verme, iletişim, etkileme, yaratıcılık, liderlik, güdüleme, değerlendirme, değiştirme, yenileştirme ve halkla ilişkiler gibi eklemeler yapılmıştır.

Balcı'ya (1993) göre etkili bir yöneticinin çözüm odaklı, örgütün amaç ve hedeflerini bilme ve

hedefe yönelik olma, düşünce zenginliğine sahip olma, değişme ve yenileşmeleri izleme ve benimseme, iletişim becerileri gelişmiş ve girişimci özelliklere sahip olması gerekir.

Duke ve Russel'in (1984) araştırmalarına göre ise etkili bir eğitim yöneticinin kaynak temini, kalite kontrol, ortaya çıkacak sorunlara karşı çalışanların duyarlılığını sağlama (Güçlük avcısı), velilerin, çevrenin katılım ve desteğini sağlayarak olumlu bir okul iklimi yaratması gerekir (Balcı,1993).

Bursalıoğlu'na (1994) göre eğitim yöneticisi mevcut değerleri izlemekle kalmaz, yenilerini bulur ve yaratır. Örgütlerin canlı kalmasını ve gelişmesini sağlayan yaratıcı g ve zeka, çözümleyici yetenek ve tarafsızlık gibi niteliklere sahip olmalıdır. Eğitim dinamik ve uygulamalı bir bilim olduğu için eğitim yöneticisi bilimsel gelişmeleri izlemeli ve bilim insanlarıyla ilişkide olmalıdır. Yönetici okul ile evre arasında bir süreklilik bağı kurabilmelidir. Örgüte ve topluma lider olabilmelidir.

Taymaz'a (1986) göre eğitim yöneticisi yasal görevleri yanında, her türlü madde ve insan kaynağını verimli ve etkin bir biçimde kullanabilmeli, eğitim kurumunu amaç ve hedefleri doğrultusunda sürekli geliştirerek ayakta tutabilmelidir.

Açıkalin'a (1995) göre eğitim yöneticisi değişme ve gelişmelere açık, gezip görmeye, okumaya yazmaya, dinlemeye ve tartışmaya, öğrenme yeteneği sayesinde her ortama uyum sağlayabilen, yenilikleri izleyerek kendisini geliştirebilmelidir. Çağdaş eğitim yöneticisi, etkili iletişim ve liderlik özelliklerine sahip, Türkçe'yi düzgün kullanabilen, felsefe, matematik, uygarlık tarihi eğitimi almış, yabancı dil ve iletişim teknolojilerini etkili olarak kullanabilen, bilgiyi üretmede ve yönetmede eğitimi, beden ve ruhsal yapısı sağlıklı, eğitim ve öğretime inanmış olmalıdır.

zan (2006) ve zdemir (2013), bu yeterliklerin yanı sıra eğitim yöneticisinin deneyim ve liyakat sahibi olmasının gerekliliğini vurgulamışlardır. Bu zellikler olumlu okul kültürü ve ikliminin oluşmasını etkileyeceği için eğitim yönetiminin meslekleşmesi gerekmektedir.

Yöneticilerin hizmet öncesi eğitim yönetimi alanında eğitim almamaları, yöneticilik bilgi ve becerilerine ilişkin eğitsel yetersizlikleri, hizmet içinde deneme yanılma yoluyla ve usta ıracak ilişkisi şeklinde yetişmeleri, sürekli eleştiri konusu olmaktadır. (Ağaoğlu vd., 2012; Arabacı vd., 2015; Güçlü vd., 2016; Korkmaz, 2005).

Recepğlu ve Kılınç (2014), eğitim sistemimizde yöneticiliğin ayrı bir uzmanlık alanı olarak görülmediğini, toplum tarafından meslekte asıl olan öğretmenliktir anlayışının yaygın olarak kabul gördüğünü belirtmiştir. Fakat eğitim sistemimizin ve eğitim kurumlarımızın ağdaş ve uluslararası normlara uygun olarak en az yüksek lisans eğitimine sahip akademik olarak yetişmiş, yabancı dil bilen, ulusal ve evrensel gelişmeleri ve yenilikleri izleyen, kendini sürekli geliştiren ve değişime uyum sağlayan, çalışma ortamlarına bunları aktarabilme becerisine sahip, liyakatli eğitim yöneticilerine ihtiyacı olduğunu, yönetimin yalnız kıdem değil, bilgi, beceri ve uygulama temelli olması gerektiğini vurgulamıştır.

Yönetici görüşlerine göre liyakat algısına yönelik yöneticilerin hemen tamamı yönetici seçme, yetiştirme ve atamada liyakata önem verilmediği, yöneticilerin yeterli deneyim ve donanımına sahip olmadığı, bunun eğitim örgütlerinin verimliğini engellediği, adaletli olma, kademeli geçiş, yöneticiliğin meslekleşmesi ve işin ehline verilmesi hakkında görüş bildirmişlerdir (Ağaoğlu ve diğ., 2012; Aktepe,2014; Demirtaş ve zer, 2014; Süngü, 2012; Akbaşlı ve Balıkcı, 2013; Aslanargun, 2012; Altın ve Vatanarttıran, 2014; akt. Gök, 2019).

Şişman ve Turan (2003) eğitim yönünden yerelleşme, eğitimle ilgili tüm paydaşların dahil olmasını sağlayan bir yönetim biçimidir. Bu yönetim biçimi ve anlayışıyla eğitim örgütlerine karar alma süreçleriyle ilgili sorumluluklar verilmekte veya devredilmektedir. Bu konuda sistemsal bir yapı oluşturulması için güven ortamının sağlanması, kurum ve kuruluşların sorumlulukları ve yetkilerinin artırılması gerekir.

Alan yazında eğitim sisteminde sadece yapısal değişikliklerle yenileşme ve gelişmenin sağlanamayacağı, sistem ve politikaların uygulama alanı olan her türde eğitim kurumlarının iklimi ve kültüründe yapılacak değişimlerle birlikte, mesleki gelişim ve işbirliğine dayalı bir okul toplumu yaratmakla mümkün olabileceği belirtilmektedir. Bu nedenle eğitim yöneticilerine çok önemli görevler düşeceği kuşkusuzdur.

7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Emekli eğitim yöneticilerine Türk eğitim sistemi ve politikalarında öğretmen niteliklerinin nasıl olması gerektiği sorulmuştur.

Tablo 7.

Emekli eğitim yöneticilerinin Türk eğitim sistemi ve politikalarında öğretmen nitelikleriyle ilgili istek ve düşünceleri

Temalar	Alt Temalar	Yöneticilerin Görüşleri
1. Öğretmenlik mesleğine seçilme, yetiştirilme ve atanma esasları	1. Öğretmen okulunun olması ve devamında üniversite gibi komplike bir yapı olması lazım. Mesleğe yüksek puanla seçilmeli ve yetiştirilmelidir.	1, 7, 8, 11, 13
	2. Eğitim fakültesinde uygulama ve akademik olarak iyi yetiştirilmeli.	1, 2, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 18, 19
	3. Öğretmeni ülkenin gerçeklerine göre bütün şartlara uygun olarak özel seçmeli ve özel yetiştirmeliyiz, donatmalıyız, uygulamayı yaptırmalıyız.	3, 4, 6, 8, 10, 11, 14, 15, 20
	4. Uzmanların değerlendirilmesiyle Türkiye genelinde bir çalışma ve atanma sistemi getirilmeli ve çalışması sağlanmalı. KPSS olmamalı.	8, 11, 13, 20
	5. Seçilme sınavla olmamalı. Önce istekli olacak, insanı seven amacı gerçekleştirilmeye adım atmış kişi olacak. Psikolojik testten geçirilmeli.	9, 12, 13, 16, 17
2. Öğretmenin mesleki yeterlikleri ve geliştirilmesi	1. Hizmetiçi eğitim verilmesi, şartlara ve amaçlara uygun oluşturulacak programlar çerçevesinde geliştirilmesi lazım. Belli sınavlar yapılabilir.	1, 2, 3, 4, 10, 16, 18, 19, 20
	2. Öğretmen çok yönlü olmalı. Çağdaş ve teknolojik donanımı eğitim psikolojisiyle birleştirmiş olmalı. Öğretmen çok özel yetiştirilmelidir.	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 19
	3. Mesleğe başladıktan sonra herkesin kendi beceri yetkinlikleri konusunda önünün açılması lazım. Görevde yükselme siyasi olmayacak.	10
3. Öğretmen kariyer basamakları ve görevde yükselmeleri	1. Kariyer basamakları olmalı ve hak ediyorsa bir bir yükselmeli. Objektif ölçülerle olmalıdır. Liyakate dayalı olmalıdır.	1, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20
	2. Denetim müessesinin iyi ve ciddi işletilmesi gerekmektedir. Öğretmen kendisini sürekli yenilemeli, değişimin, dönüşümün içinde bulmalıdır.	2, 6, 18
	3. Öğretmenler politik nedenlerle bir yere gelmemelidir. Seçiminde siyasi kaygının olmaması, desteklenmesi ödüllendirilmesi gerekir.	4, 5, 11
	4. Öğretmeni yetiştirenin de eğitici olması lazım. Öğretmen lisesi arkasından YÖK'ten mutlaka ayrı eğitim fakültesi kurulması lazım.	8
4. Öğretmenlik mesleğinin statüsü	1. Öğretmenlik mesleğinin özel bir statüsü olmalı. Öğretmenliği bir kariyer meslek haline getirmek gerekir. Herkes öğretmen olmamalı.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
	2. Öğretmen meslek kanunu çıkmalı, meslek içinde yetiştirilmeli. Özel seçilmeli, yetiştirilmeli. Nitelikli öğretmenler elinde olmalı.	4, 20
5. Öğretmenlerin niteliği	1. Seçilmesi, yetiştirilmesi ve donanımı iyi olmalı. Eğitim fakültesine öğrenci fiziki, sosyal, psikolojik özellikleri değerlendirilerek alınmalıdır.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20
	2. Liyakatlı olmalıdır. Ayrı bir kariyeri olmalı. Bütün aşamaları özümlemeli, yetişmeli, tecrübe edinmeli.	4, 6, 12, 17, 19
	3. Çok iyi eğitilmesi lazım. Üniversitelerin eğitimle ilgili bölümünün üniversiteden ayrılıp bağımsız bir eğitim üniversitesi kurulması lazım.	16, 18, 20
	4. Tarikatlar, cemaatler, vakıflar, derneklerin milli eğitim üzerindeki baskılarının mutlaka kaldırılması gerekir.	2

Yedinci alt probleme ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda 5 tema ve bu temalara ilişkin alt temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan tema ve alt temalar Tablo 7. de sunulmuştur;

Öğretmenlik mesleğine seçilme, yetiştirilme ve atanma esasları temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak eğitim fakültesinde uygulama ve akademik olarak iyi yetiştirilmeli görüşü yanında; ğretmeni ülkenin gerçeklerine göre bütün şartlara uygun olarak özel seçmeli ve özel yetiştirmeliyiz, donatmalıyız, uygulamayı yaptırmalıyız; seçilme sınavla olmamalı.  nce istekli olacak, insanı seven amacı gerçekleştirmeye adım atmış kişi olacak. Psikolojik testten geçirilmeli; ğretmen okulunun olması ve devamında  niversite gibi komplike bir yapı olması lazım. Mesleğe yüksek puanla seçilmeli ve yetiştirilmelidir; uzmanların değerlendirilmesiyle Türkiye genelinde bir çalışma ve atanma sistemi getirilmeli ve çalışması sağlanmalı. KPSS olmamalı görüşleri ortaya konulmuştur.

Öğretmenlerin mesleki yeterlikleri ve geliştirilmesi temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak ğretmen çok yönlü olmalı. Çağdaş ve teknolojik donanımı eğitim psikolojisiyle birleştirmiş olmalı. Öğretmen çok özel yetiştirilmelidir görüşü yanında hizmetiçi eğitim verilmesi, şartlara ve amaçlara uygun oluşturulacak programlar çerçevesinde geliştirilmesi lazım. Belli sınavlar yapılabilir; mesleğe başladıktan sonra herkesin kendi beceri yetkinlikleri konusunda  n n n açılması lazım. Görevde yükselme siyasi olmayacak görüşleri ortaya konulmuştur.

Öğretmen kariyer basamakları ve görevde yükselmeleri temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak kariyer basamakları olmalı ve hak ediyorsa bir bir yükselmeli. Objektif ölçülerle olmalıdır. Liyakate dayalı olmalıdır görüşü yanında; denetim müessesinin iyi ve ciddi işletilmesi gerekmektedir. Öğretmen kendisini sürekli yenilemeli, değişimin, dönüşümün içinde bulmalıdır; öğretmenler politik nedenlerle bir yere gelmemelidir. Seçiminde siyasi kaygı olmayacak. Öğretmenlerin desteklenmesi ödüllendirilmesi gerekir; ğretmeni yetiştirenin de eğitici olması lazım. Öğretmen lisesi arkasından Y K'ten mutlaka ayrı eğitim fakültesi kurulması lazım görüşleri ortaya konulmuştur.

Öğretmenlik mesleğinin statüsü temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak öğretmenlik mesleğinin özel bir statüsü olmalı. ğretmenliği bir kariyer meslek haline getirmek gerekir. Herkes ğretmen olmamalı görüşü yanında; ğretmen meslek kanunu çıkmalı, meslek içinde yetiştirilmeli. Nitelikli ğretmenler elinde olmalı görüşleri ortaya konulmuştur.

Öğretmenlerin niteliği temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak seçilmesi, yetiştirilmesi ve donanımı iyi olmalı. Eğitim fakültesine  ğrenci fiziki, sosyal, psikolojik özellikleri değerlendirilerek alınmalıdır görüşü yanında; liyakatli olmalıdır. Ayrı bir kariyeri olmalı. Bütün aşamaları  z mlmeli, yetişmeli, tecrübe edinmeli; çok iyi eğitilmesi lazım. Üniversitelerin eğitimle ilgili bölümünün üniversiteden ayrılıp bağımsız bir eğitim  niversitesi kurulması lazım; tarikatlar, cemaatler, vakıflar, derneklerin milli eğitim üzerindeki baskılarının mutlaka kaldırılması gerekir görüşleri ortaya konulmuştur.

Bu kapsamda daha önce yapılan çalışmalarda;

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 1999 yılında ülkemizde ilk defa ğretmen yeterlikleri çalışması yapılmıştır. MEB ğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Müdürlüğü tarafından önce 2004 yılında, daha sonra güncellenerek 2017 yılında yayınlanan ğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri,

“mesleki bilgi”, “mesleki beceri”, “tutum ve değerler” olmak üzere üç yeterlik alanıyla, bunlar altında yer alan 11 yeterlik ve bu yeterliklere ilişkin 65 göstergeden oluşmaktadır (MEB, 2017).

Bilimsel gelişmelere bağlı olarak öğretmenlik alan bilgisinde de sürekli değişim yaşanmaktadır. Öğretmenlerin akademik ve mesleki alanda meydana gelen bu değişim ve gelişimi yakından izlemesi, kendini geliştirmesi ve yetiştirmesi gerekmektedir. Bu amaçla mesleki alanda yapılan hizmet içi eğitim, seminer, kurs, sempozyum, proje çalışmalarını izlemesi ve fırsat buldukça bunlara katılması gereklidir. Tüm öğretmenlerin pedagojik, sosyal ve kültürel bu çalışmalarda yer alması teşvik edilmelidir (Yılman, 2006).

Öğretmenlik mesleğinin gelişimi boyutunda nitelikli bir öğretmenin sürekli kendisini geliştirmesinin gerekliliği ön plana çıkmıştır. Öğretmenin kendisini geliştirmesi özelliği, (Aşıcı vd., 2009) tarafından yapılan araştırmada da öğretmenlerde olması gereken niteliklerin başında gelmektedir.

Çetin (2001) ve Halis (2002) yaptıkları çalışmalarda, nitelikli bir öğretmende olması gereken üç temel boyuttan bahsetmektedir. Alan bilgisi, genel öğretim ve özel öğretim yeteneği, kişisel ilişkiler ve iletişim becerileri, faaliyetleri bilme ve düzenleme gibi sosyal beceriler gibi olması gereken özellikler ortaya çıkmıştır.

Yüksel ve Duman (2017), yaptıkları çalışmada, öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerine göre, sınıf yönetimi becerilerine sahip olma düzeylerinden dolayı en önemli görülmüş, iletişim ve zaman yönetimi alt boyutları da önemli görülmüştür. Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının görüşlerine ve gözlem sonucuna göre, öğretmenlerin sınıfın fiziksel düzeninin en düşük ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir.

Ellett ve Teddlie (2003), iyi bir öğretmenin sahip olması gereken nitelikleri hususunda, her türlü zorluğa rağmen evrensel bir anlayışa ulaşmanın en önemli yolunun eğitim ortamını hazırlama ve öğrenci başarısında istenilen sonuçları elde etmek olduğunu belirterek, bunu sağlayacak olan öğretmenin çağdaş özelliklerle donatılması ve uygulamada bu davranışları göstermesi gerektiğini belirtmiştir. Öğretmenlerin mesleki nitelikleri ve yeterlikleri öğretim yöntem ve tekniklerinden gerektiği şekilde yararlanarak sınıfta, okulda ve toplumda etkili bir iletişim kurma, eğitim öğretim sürecini iyi yönetebilme, öğrenme sonuçlarını değerlendirme ve öğrencilere doğru bir rehberlik yapabilme yetisini sağlayacaktır. Öğretmen seçme ve yetiştirme eğitimi çok önemli olup, bu da ancak eğitimle sağlanabilir (Demirel, 1999).

Öğretmenlerin çalışma ortamlarında yaşadıkları sorunlardan bir diğeri yönetim ve kararlara katılamamalarıdır. Eğitim ortamlarının paydaşlarının eğitimle ilgili değişiklik ve uygulamalarda düşünceleri sorulmuyor. Merkezi otorite yapılmasını istediği uygulamaları hiç kimsenin fikrini almadan, araştırıp soruşturmadan gerçekleştirilmektedir. Eğitim çalışanlarının alınan kararlar ve yapılan uygulamalarda katkılarının olmaması, merkezi otoritenin kendilerine itibar göstermemesi, çeşitli sorunların ortaya çıkmasına ve çözüm bulunamamasına sebep olmaktadır. Yönetici ve öğretmenlerin gerek karar alma ve gerekse uygulama süreçlerinde herhangi bir yetki veya etkilerinin olmaması, eğitim öğretim sürecinde yalnız uygulayıcı olmaları çalışmalarında verimli ve etkin olmaları, içinde buldukları örgütte aktif sorumluluk alma, liderlik yeteneklerini geliştirme, demokrasi ve katılımcılık kültürünün oluşturulması ve geliştirilmesi önünde önemli bir engeldir (Babaoğlan ve Yılmaz, 2012).

Araştırma sonucunda yedinci alt problemle ilgili tespit edilen tema ve alt temalar kapsamında yapılan birçok çalışmada araştırmacılar benzer sonuçlara ulaşmışlardır.

8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Emekli eğitim yöneticilerine MEB okul ve kurumlarında bütçe ve finansman kaynakları ve kullanımıyla ilgili temel ekonomik konular hakkındaki düşünceleri sorulmuştur.

Tablo 8.

Emekli eğitim yöneticilerinin MEB okul ve kurumlarında bütçe ve finansman kaynakları ve kullanımıyla ilgili temel ekonomik konulara ilişkin düşünceleri

Temalar	Alt Temalar	Yöneticilerin Görüşleri
1. Bütçe ve finansman kaynakları oluşturma ve kullanma yetki ve sorumlulukları	<ol style="list-style-type: none"> Okul müdürleri, parasal konularla harcamalarla muhatap olmamalı. Genel bütçeden ayrılan pay yetersizdir. Bütçe mutlaka olmalı. Devlet okuluna sahip �ıkmalı. Okul müdürü el a�mamalı, ihtiyaçları verilmeli. İdareciler finansman kaynaklarını kullanma konusunda yetiştirilmeli. Merkezi bütçeden milli eğitim bakanlığına bir bütçe ayrılıyor. Okulun geliri bakanlık ödenekleri ve okul aile birliği gelirlerinden oluşur. 	<p>1, 2, 9, 18, 20</p> <p>1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20</p> <p>7, 11, 20</p> <p>2, 3, 4, 5, 8, 12, 15, 17, 20</p>
2. Eğitim yöneticilerinin okul / kurum kaynaklarını kullanmaları	<ol style="list-style-type: none"> Ben para toplayan tahsildar durumuna veya o işleri yapan mühendis durumuna gelmemeliyim. Onun tahsildarı, mühendisi farklı olmalı. Tecrübeli ve çevreye hâkim okul müdürleri açısından sorun olmaz. Verimli kullanabilir. Eğitim yöneticileri kaynakları yerinde kullanıyor. Devlet bütçeyi vermeli ve denetlemelidir. Devletin gönderdiği �denek yetersizdir. Okul aile birliği kanalıyla ihtiyaçlar karşılanıyor. Müdürün böyle bir yetkisi yoktu. Kullanma ve istediği Şekilde yapma, uygulamada bunun yapılması mümkün değil. 	<p>1</p> <p>2, 13, 15, 16, 17, 18</p> <p>1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 20</p> <p>8, 9, 11, 12, 19</p>
3. Eğitimin önemli finansman sorunları ve üzüm uygulamaları	<ol style="list-style-type: none"> Benim görevim finansman bulma ve bütçe olmamalı. Böyle zorluklar yaşanıyor, bizde zorluklar yaşadık. Okulların fiziksel yetersizlikleri ve ihtiyaçları bakanlıkça karşılanmalı. Genel bütçeden eğitime ayrılan pay çok yetersizdir. Nitelikli eğitim için yeterli bütçe lazım. Genel bütçe �deneyi yerelde iyi değerlendirilebilir. Sıkıntı çekmedim ama birçok okul ekonomik sıkıntı çekti. Kaynakların temini ve kullanımı konusunda sıkıntı var. Siyasi müdahaleler olmalı. 	<p>1, 11, 13, 20</p> <p>2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19</p> <p>8, 10, 11, 15, 16, 17, 18, 20</p>
4. Okul aile birlikleri ve uygulamaları	<ol style="list-style-type: none"> Okulun bütçe kaynakları okul aile birliği ile bakanlık ödeneklerinden oluşur. Okul aile birliği sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmalı. Okul müdürünün mevzuata ve çevreye hâkim olması, güven vermesi. Tüm harcamaların bakanlık tarafından karşılanması. Okula bir bütçe ayrılması. Yetki ve sorumlulukların verilmesi ve denetimin yapılması. Okul aile birlikleri okulun ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş bir yapı. İşlevsel olarak çok iyi çalışan ama çalışmayan aile birlikleri de var. 	<p>1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 12, 19, 20</p> <p>2, 11, 13, 20</p> <p>5, 7, 8, 12, 14, 20</p> <p>4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20</p>
5. Eğitim yöneticilerinin okul ihtiyaçlarını karşılama Süreci	<ol style="list-style-type: none"> Okul yöneticisi, �ğretmen para ile ilgili hiçbir işin içinde olmamalıdır. Okulun ihtiyaçlarının karşılanması için maddi kaynak gerekir. Herhangi bir ekonomik sıkıntı yaşamadım. Benim y�neticiliğimde para toplamamak, bütçe oluşturmamak gibi hiçbir derdim olmadı. Eğitimin en büyük sorunlarından bir tanesi, parayı bütçeden değil velilerden alıyoruz. Kaynakları doğru kullanmak ve yönetmek gerekir. 	<p>1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20</p> <p>5, 7, 8, 11, 12, 13</p> <p>2, 5, 7, 8, 12, 13, 16, 17, 19, 20</p>

Sekizinci alt probleme ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda 5 tema ve bu temalara ilişkin alt temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan tema ve alt temalar Tablo 8. de sunulmuştur;

Bütçe ve finansman kaynakları oluşturması ve kullanmasıyla ilgili yetki ve sorumlulukları temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak genel bütçeden ayrılan pay yetersizdir. Bütçe mutlaka olmalı. Devlet okuluna sahip  ıkmalı. Okul müdürü el a mamalı, ihtiyaçları verilmeli görüşü yanında; merkezi bütçeden milli eğitim bakanlığına bir bütçe ayrılıyor. Okulun geliri bakanlık ödenekleri ve okul aile birliği gelirlerinden oluşur; okul müdürleri, parasal konularla, harcamalarla hiç muhatap olmamalı; idareciler finansman kaynaklarını kullanma konusunda yetiştirilmeli görüşleri ortaya konulmuştur.

Eğitim yöneticilerinin okul ve kurum kaynaklarını kullanmaları temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak devlet bütçeyi vermeli ve denetlemelidir. Devletin gönderdiği ödenek yetersizdir. Okul aile birliği kanalıyla ihtiyaçlar karşılanıyor görüşü yanında; tecrübeli ve çevreye hâkim okul müdürleri açısından pek sorun olmaz. Verimli kullanılabilir. Eğitim yöneticileri kaynakları yerinde kullanıyor; müdürün böyle bir yetkisi yoktu. Kullanma ve istediği şekilde yapma, uygulamada bunun yapılması mümkün değil; ben para toplayan tahsildar durumuna veya o işleri yapan mühendis durumuna gelmemeliyim. Onun tahsildarı, mühendisi farklı olmalı görüşleri ortaya konulmuştur.

Eğitimin önemli finansman sorunları ve çözüm uygulamaları temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak okulların fiziksel yetersizlikleri ve ihtiyaçları bakanlıkça karşılanmalı. Genel bütçeden eğitime ayrılan pay çok yetersizdir. Nitelikli eğitim için yeterli bütçe lazım. Genel bütçe ödeneği yerelde iyi değerlendirilebilir görüşü yanında; sıkıntı çekmedim ama birçok okul ekonomik sıkıntı çekti. Kaynakların yeterli temini ve kullanımı konusunda sıkıntı var. Siyasi müdahaleler olmamalı; benim görevim finansman bulma ve bütçe olmamalı. Böyle zorluklar yaşanıyor, bizde zorluklar yaşadık görüşleri ortaya konulmuştur.

Okul aile birlikleri ve uygulamaları temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak okul aile birlikleri okulun ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş bir yapı. İşlevsel olarak çok iyi çalışan ama çalışmayan aile birlikleri de var görüşü yanında; okulların bütçe kaynakları okul aile birliği ile bakanlık ödeneklerinden oluşur. Okul aile birliği sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmalı; tüm harcamaların bakanlık tarafından karşılanması. Okula bir bütçe ayrılması. Yetki ve sorumlulukların verilmesi ve denetimin yapılması; okul müdürünün mevzuata ve çevreye hâkim olması, güven vermesi görüşleri ortaya konulmuştur.

Eğitim yöneticilerinin okulun ihtiyaçlarını karşılamaları süreci temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak okul yöneticisi, öğretmen para ile ilgili hiçbir işin içinde olmamalıdır. Okulun ihtiyaçlarının karşılanması için maddi kaynak gerekir görüşü yanında; eğitimin en büyük sorunlarından bir tanesi parayı bütçeden değil velilerden alıyoruz. Kaynakları doğru kullanmak ve yönetmek gerekir; herhangi bir ekonomik sıkıntı yaşamadım. Benim yöneticiliğimde para toplamamak, bütçe oluşturmamak gibi hiçbir derdim olmadı görüşleri ortaya konulmuştur.

Bu kapsamda daha önce yapılan çalışmalarda;

Güngör ve Göksu'ya (2013) göre eğitimin bütçe ve finansmanı; eğitim faaliyetleri için maddi ve parasal kaynakların sağlanması ve elde edilen kaynakların farklı sosyoekonomik düzeydeki bireyler ve toplumsal gruplara bir plan dahilinde dağıtım sürecini ifade eder.

Türkiye'de, eğitimin bütçe ve finansmanı önemli oranda kamu tarafından karşılanmaktadır. Fakat, yasalarda önerilen oranlarda payların eğitime aktarılmaması ve artan eğitim ihtiyacından dolayı yeterli bütçe oluşturulamamakta, sürekli eğitimde bütçe ve finansman sorunu yaşanmaktadır. Bundan dolayı okullar ve eğitim yöneticileri özel kaynak arayışlarına yönelmektedirler. Sağlanan özel kaynaklar da okul çevresinin sosyoekonomik durumuna bağlı olarak okullar arasında fırsat eşitsizlikleri ortaya çıkarmaktadır (Tural, 2002).

Dünyada eğitim tüm kesimler için ulaşılabilir olmakla birlikte; insanlar eğitimden faydalanma konusunda farklılaşmaktadır (Brett ve Weymark, 2003). Zengin öğrenci velilerinin bulunduğu okullar herhangi bir sıkıntı yaşamıyor. Güçlü okul aile birlikleri okulun tüm ihtiyaçlarını karşılarken fakir semtlerdeki yoksul öğrencilerin eğitim gördüğü okullar ihtiyaçlarını

karşılamada yetersiz kalıyor. Dolayısıyla fırsat eşitliği bir türlü sağlanamıyor. Kaynakların devlet kontrolünde olması eşitsizliği önlemek için uygun görülmektedir. Fakat bu da bir türlü sağlanamamaktadır.

21. yüzyılda eğitim, insanın yetiştirilmesinin, ülkelerin ve toplumların ekonomik durumunu güçlendirmenin, gelişmeyi sağlayanın en önemli yoludur. Bu sebeple yükseköğrenime duyulan ihtiyaı her geçen gün arttırmaktadır (Callan vd., 2008). Yalnız eğitimde kaliteli okullar aabilmek için genel bütçeden eğitime büyük kaynaklar aktarılması gerekmektedir. Oysa, eğitim bütçesine büyük paylar ayrılması, h k metlerin düşündüğü bir politika değildir. Bunun sebebi eğitimin getirilerinin uzun süreçlerde görülmesidir. Beş yılda bir seçim yapılan ülkemizde iktidarlar kısa süreli ve getirileri daha görünür yatırımları tercih etmektedirler (Başaran, 2006). Oysa  lkemizin gereken yatırımları yapması için kısa süreli hesapların terk edilerek uzun vadeli hedeflere odaklanması gerekmektedir.

Eğitim kaynakların sağlanması, tüm toplumsal kesimler arasında dengeli biçimde paylaştırılması ve kaynakların etkili bir biçimde kullanılması gerekmektedir (Adem, 1993). Her geçen gün eğitim maliyetleri artmakta ve eğitime ayrılması gereken kaynak ulusal gelir artışından daha hızlı gelişme ihtiyaı duymaktadır. Ülkemizde eğitimin ihtiyaç duyulan finansmanı ve bütçesinin hazırlanması, bölgelerin ihtiyaçları doğrultusunda dağıtımının yapılması ve uygulanması sağlanmalıdır. Bu konuda farklı ekonomik düzeydeki ülkelerdeki değişik uygulamaların ele alınarak karşılaştırmaların yapılması gerekmektedir (Arabacı, 2011).

Murray vd., (1998), okulların finansmanında aile katkılarının özendirilmesinin önemli eşitsizliklere neden olabildiğini belirtmektedir. Aile katkılarının  zendirilmesiyle zengin bölgelerdeki okullarla yoksul bölge okulları arasında önemli eşitsizlikler doğmaktadır ve bu görüşe paralel olarak Amerika'da 16 eyalette bu durumun anayasaya aykırı olduğu kabul edilmiş ve buna dayalı düzenlemelere gidilmiştir. Ülkemizde de farklı bölge okulları arasındaki olanak eşitsizliklerinin birbirinden oldukça farklı okullar meydana getirdiği bilinmektedir. Bu farklılıkların giderilmesi için temel eğitimin Anayasa'da belirtildiği gibi eğitimin gerçek anlamda parasız olması sağlanmalıdır.

Dursun (2006), özellikle kırdan kente yapılan g lerin kentlerde okul ve derslik açığı oluşmasına, kırsal kesimdeki okulların  ğrenci azlığı nedeniyle ya kapanmasına ya da kırsal kesimde taşımalı eğitim ve birleştirilmiş sınıf uygulamalarına geçilmesine neden olduğu görülmektedir. Dünyanın birçok ülkesinde başvurulan bir  ğretim yolu olan bu uygulamanın kırsal kesime yeni atanan ve tecrübesiz öğretmenlerle veya ücretli öğretmenlik yoluyla çözüm üretilmeye çalışılması sorunları  nlememekte aksine daha yeni sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Gerçekleştirilen bu uygulama ile öğretmenin görev, yetki ve sorumluluklarının artması, yeterli tecrübeye sahip olmayan öğretmenlerin mesleğin ilk yıllarında zorluklarla karşılaşması ve meslekten soğuması, mesleğe yakışmayan alternatif çözüm yolları araştırması, ilköğretim programındaki amaç ve hedeflerin tümüne ulaşılamaması gibi çeşitli sorunlara yol açmaktadır

Gülcan'a (2008) göre, ülkelerin ekonomik durumları göz önüne alındığında eğitim harcamalarına ayrılan pay değişmektedir. Gelişmiş ülkelerde eğitime ayrılan bütçe ve yatırımlar konusunda diğer ülkelere oranla önemli bir fazlalık vardır. Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ile eğitime ayrılan miktar arasında bir doğru orantı olduğu görülmektedir. Ülkenin gelişmiş olması eğitim harcamalarına ayrılan payında miktarını arttırmaktadır. Çünkü, bilim ve teknolojik gelişmelerden dolayı bireye verilecek eğitimin giderleri artmakta, dolayısıyla bütçeden eğitime ayrılacak miktarda da artış olmaktadır.

Araştırma sonucunda sekizinci alt problemle ilgili tespit edilen tema ve alt temalar kapsamında yapılan birçok çalışmada araştırmacılar benzer sonuçlara ulaşmışlardır.

9. Dokuzuncu Alt probleme İlişkin Bulgular

Emekli eğitim yöneticilerine Türk Eğitim Sistemini neye benzettikleriyle (Metafor) ilgili görüşleri sorulmuştur. Bu doğrultuda oluşturulan tema ve alt temalar Tablo 9. da sunulmuştur.

Tablo 9

Emekli eğitim yöneticilerinin Türk Eğitim Sistemini neye benzettikleriyle (Metafor) ilgili görüşleri

Tema	Alt Temalar	Yöneticilerin Görüşleri
1. Türk Eğitim Sistemiyle ilgili bir metafor	1. Ruh Adam. (Diğer)	1
	2. Bataklığa saplanmış, zavallı. Yazboz tahtası. (Nesne)	2
	3. At arabanın önünde olur. (Hayvan)	3
	4. Yamalı bohçaya benzetiyorum. (Nesne)	4
	5. Yaz-bozlar, çocuklarımızın oynadığı oyunlara benzetiyorum. (Nesne)	5
	6. Terk edilme korkusu yaşayan bir çocuğa benziyor. (Diğer)	6
	7. Güncellenmemiş navigasyon aleti. (Sibernetik Mekanizma)	7
	8. Kuralsız, amaçsız, günübürlük bir yapı. (Diğer)	8
	9. Pazıllar vardır ya pazıl, bana göre yapboz. (Nesne)	9
	10. Kuşa benzetirim. Bir ayağı, bir kanadı, hatta gagasının bir kısmı olmayabilir. (Hayvan)	10
	11. Su üzerine bırakılmış bir tahta parçasına benzetiyorum. (Nesne)	11
	12. Yapboz gibi. Birisi yapıyor. Diğeri bozuyor. (Nesne)	12
	13. Yapboz tahtasına benzetirim. (Nesne)	13
	14. Mehter marşına benziyor. (Meslek)	14
	15. Kararlılık yok, nereye gideceği belli değil, belirsizlik. (Diğer)	15
	16. Yamalı bohçaya benzetiyorum. Yapboza benzetiyorum. (Nesne).	16
	17. Bukalemun. Yapboz tahtası. (Hayvan) - (Nesne)	17
	18. Değişken bir iklim gibi. (Doğa)	18
	19. Traktör seviyesinde diye düşünüyorum. Taksi gibi olmaya çalışıyoruz. Uygulamada sıkıntı var. (Makina)	19
	20. Mehter yürüyüşüne benzetiyorum. (Meslek)	20
Tema	Alt Temalar	Yöneticilerin Görüşleri
1. Türk Eğitim Sistemiyle ilgili bir metafor	1. Diğer	1, 6, 8, 15
	2. Nesne	2, 4, 5, 9, 11, 12, 13, 16, 17
	3. Hayvan	3, 10, 17
	4. Sibernetik Mekanizma	7
	5. Meslek	14, 20
	6. Doğa	18
	7. Makina	19

Türk Eğitim Sistemiyle ilgili bir metafor temasına ilişkin görüşler 7 alt temada gruplandırılmıştır.

“Diğer” şeklinde 4 katılımcı, “Nesne” şeklinde 9 katılımcı, “Hayvan” şeklinde 3 katılımcı, “Sibernetik Mekanizma” şeklinde 1 katılımcı, “Meslek” şeklinde 1 katılımcı, “Doğa” şeklinde 1 katılımcı, “Makina” şeklinde 1 katılımcı görüş bildirmiştir.

Dokuzuncu alt probleme ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda 1 tema ve bu temaya ilişkin alt temalar oluşturulmuştur;

Türk Eğitim Sistemiyle ilgili bir metafor süreci temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak nesne görüşü yanında diğer, hayvan, sibernetik mekanizma, meslek, doğa, makina görüşleri metafor olarak ortaya konulmuştur.

Bu kapsamda daha önce yapılan çalışmalarda;

Sağlam vd. (2021), eğitimcilerin gözünden Türk eğitim sistemi: Bir metafor çalışması'nda 63 eğitimcinin 47 farklı metafor ürettikleri, 42 metaforun yalnızca tek bir katılımcı tarafından kullanıldığı görülmüştür. Katılımcıların idealde Türk eğitim sisteminin neye benzemesi gerektiğini nedenleriyle açıkladıkları bu bölümde ileri sürdükleri metaforlar 10 ayrı kategoride toplanmıştır. Türk eğitim sisteminin mevcut yapısına ilişkin görüşler teması altında "karmaşık ve grift bir hal", "k reltilcilik", "reformların sıklığı ve uzun vadeli sonuç üretememesi", "tektipleştiricilik", "diğer" olmak üzere beş alt temada gruplandırılmıştır. Tüm eğitimciler Türk eğitim sisteminde sürekli değişiklik yaşanması konusunda uyarıda bulunmuşlardır. Türk eğitim sisteminin siyasi iktidarlar üstü bir yapıda olmadığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, eğitim politikalarında istikrar sağlanamamaktadır. Merkezi teşkilatta yaşanan üst düzey yöneticilerin sıklıkla değiştirilmesi ya da yer değişiklikleri ve eğitimde sınavlar başta olmak üzere sil baştan uygulamaların uzun vadeli sonuç üretememesi kategorisinde toplanmasına sebep olduğu görülmektedir. Çalışmadan elde edilen bu bulgular, literatürde yer alan bazı çalışmalarca (Kutlu Abu vd., 2016; Taşdemir, 2015; Yeşil ve şahan, 2015) desteklenmektedir.

Araştırmada  ne çıkan sonuçlara bakıldığında Türk eğitim sisteminde bireysel yeteneklerin dikkate alınmadığı, sistemin ihtiyaçlara cevap vermediği belirtilmektedir. Sistemin çok sık değiştiği, karmaşık bir yapıda olduğu, bireyi k reltilci ve tektipleştirici olması gibi olumsuz nitelikteki metaforlar ileri sürülmüştür. Türk eğitim sisteminin sık sık değişimler geçirmesi, eğitimde devamlılığın oluşmasını engellemektedir. Değişim ve dönüşüm  zrunlu kıldığı durumlarda eskiyi yani "değerliyi" yıkararak değil onun üzerine eksiklerini kapatma anlayışıyla yaklaşmak gerekir. Milli Eğitim Bakanlığı gibi büyük bir örgütün politikalarını hızlı, köktenci ve yazboz tahtasını andıracak günü kurtarmaya yönelik uygulamalara yönelmemesi gerektiği vurgulanmıştır.

Yeşil ve şahan (2015) eğitim sistemi ve programlarının niteliğinin önemli sorunlardan olduğunu ifade ederek; eğitimden beklentiler, toplumda eğitime bakış açısı, bir başka ifade ile eğitimde yapılan değişikliğin eğitimin niteliği ile ilgili problemlerin çözümüne katkı sağlamadığı görüşlerini ileri sürmektedir. Taşdemir'in (2015) ise, sistemin sürekli değişmesi ve devamlılık göstermemesi, eğitimde bir istikrarın sağlanamaması, ezberci eğitim anlayışı gibi sorunlara vurgusu araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Bucuka (2009) alışmasında öğrencilerin sosyalleşme sürecinde okuldan beklentisinin çocukların yeteneklerinin keşfedilmesi ve desteklenmeleri, geleceğe, iş ve meslek hayatına hazırlanmaları olduğunu ortaya koymuştur. Toplumlar varlıklarını devam ettirebilmek, bütüncül, sağlıklı ve tutarlı bir değişimi geerleştirmek amacı doğrultusunda bireyler yetiştirir. Bu hedef doğrultusunda ülkeler kendi siyasi fikir ve stratejilerine uygun bir eğitim sistemi oluşturma ve uygulama gayreti içindedirler. Bu etkiden yararlanmak amacıyla ileri toplumlardaki eğitim sistemlerinin araştırılarak, yaşanılan sorunlara etkili çözümler ortaya konulmalıdır.

 lkeler bazında eğitim sisteminin; çağa uygun nitelikte insan yetiştirilmesinde ve mevcut kaynakların en verimli şekilde kullanılmasında önemli bir payı vardır. Türk eğitim sistemi, ulusal ve uluslararası değerler temelinde kendisini yenilemeli ve geliştirmelidir. Ülkenin siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmesi eğitime yapılan yatırımlarla doğru orantılı bir şekilde sağlanacaktır. Böylesine önemli olan eğitim sisteminin çalışması ve başarısı rastlantılara bırakılmamalıdır (Taymur, 2010).

10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Emekli eğitim yöneticilerine Milli Eğitim Bakanı olarak eğitim sistemiyle ilgili neler yapabilecekleri hususunda görüşleri sorulmuştur. Bu doğrultuda oluşturulan tema ve alt temalar Tablo 10. da sunulmuştur.

Tablo 10.

Emekli eğitim yöneticilerinin Milli Eğitim Bakanı olarak eğitim sistemiyle ilgili yapabilecekleri hususunda görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Yöneticilerin Görüşleri
1. Düzeltilmesi veya değiştirilmesi istenilen hususlar ve çözüm önerileri	<ol style="list-style-type: none"> Okullara bir bütçe, okul yönetimine inisiyatif ve yetki verilmeli. Rehberlik, teftiş, denetleme sistemi gözden geçirilmeli. Proje üretilmeli. Çalışmalar çeşitli organlar vasıtasıyla takip edilmeli. Problem yaratılmadığı sürece çalışmalar desteklenmeli. Öğretmenlik mesleğine gerekli önem verilmeli, iyi öğretmen ve yönetici yetiştirilmeli. Öğretmen yetiştirmede uygulama öne alınmalı. Hedeflere ulaştıracak kalıcı ve sürekli ulusal bir eğitim politikası hazırlamak. Her kesimle işbirliği ve fırsat eşitliğini sağlamak gerekir. Siyasiler ellerini milli eğitimin üzerinden çekmeli. Eğitimin temel politikası iyi bilinmeli, ona göre de şekillenmeli. Politikadan arınmalı. Liyakate önem verilmeli. Kişi alanını iyi bilmeli. Yerel yönetimlerle koordinasyon kurulmalı, yeterince yetki verilmeli. Milli Eğitim Bakanı milli eğitimden, eğitim yöneticiliğinden gelmeli. 	<p>1, 3, 16, 20 3, 6 1, 3, 6 2, 3, 6, 9, 11, 13, 14, 16, 20 2, 4, 5, 8, 10, 15, 16, 18, 19 2, 4, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 17, 20 2, 4, 6, 9 3, 9 16</p>
2. Olumlu görülen ve devamlılığı istenilen uygulamalar	<ol style="list-style-type: none"> Şu anda yok. Lise giriş, temel yeterlilik ve alan yeterlik sınavlarında bir oturmuşluk var bunlar devam etmeli. EBA ve FATİH projesi olumlu. Ama sadece görsel ya da dijital ortama olmamalı. Akıllı tahtaların Türkiye genelinde her sınıfta olması. Yatılı bölge okullarını çoğaltmak lazım. Kırsal kesimdeki yatılı, seçme, başarılı öğrencileri devlet almalı. 	<p>1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20 6 10, 19 12</p>
3. Sürekli değişiklik yaşanması ve istenilen sonuçların elde edilememesi	<ol style="list-style-type: none"> Ulusal, milli bir politika olmaması. Bürokrasiyi aşamamak. Milli eğitim politikasının sık değişmesi. Devlet politikası olmaması. Fırsat eşitsizliği ve adaletsizlik. Liyakatsiz atama olmasıdır. Bakanın belli bir siyasi düşünceye sahip olması. Siyasi kaygı, adam kayırmacılığı, seçme seçilmedeki, ölçme değerlendirmedeki mülakatlar. Milli eğitim bakanlarının öğretmen kökenli, eğitimci olmaması. 	<p>1, 2, 3, 6, 7, 9, 15, 17, 20 4, 5, 10, 11, 12, 16, 18, 19, 20 8, 14, 20 9, 10, 11, 14, 15, 16, 18, 20 12, 13, 16</p>
4. Öğrenci seçme ve yerleştirme sistemi ve yönlendirme uygulamaları	<ol style="list-style-type: none"> Yöneltilme yönlendirme olmalı. Ama yeterli ve doğru yapılmıyor. Rehber öğretmen iyi yetiştirilmeli. Eğitim sisteminde fırsat eşitliği sağlanmadan başarılı uygulama olmaz. Ailenin, öğrencinin beklentisi, öğretmen ve yöneticilerin düşünceleri çok önemli, bir rapor oluşturmalı. Sadece sınav odaklı olmamalı. Veriler olmalı. Yöneltilmenin iyi bir inceleme sonucu yapılması gerekir. 	<p>1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 1, 4, 5, 8, 9, 11, 13, 18, 20 1, 4, 7, 9, 10, 13</p>

Onuncu alt probleme ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda 4 tema ve bu temalara ilişkin alt temalar oluşturulmuştur.

Düzeltilmesi veya değiştirilmesi istenilen hususlar ve çözüm önerileri temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak siyasiler ellerini milli eğitimin üzerinden çekmeli. Eğitimin temel politikası iyi bilinmeli, ona göre de şekillenmeli. Politikadan arınmalı görüşü yanında; öğretmenlik mesleğine gerekli önem verilmeli, iyi öğretmen ve yönetici yetiştirilmeli. Öğretmen yetiştirmede uygulama öne alınmalı; hedeflere ulaştıracak kalıcı ve sürekli ulusal bir eğitim politikası hazırlamak. Her kesimle işbirliği ve fırsat eşitliğini sağlamak gerekir; liyakate önem verilmeli. Kişi alanını iyi bilmeli; okullara bir bütçe, okul yönetimine inisiyatif ve yetki verilmeli; rehberlik, teftiş, denetleme sistemi gözden geçirilmeli; proje üretilmeli. Çalışmalar çeşitli organlar vasıtasıyla takip edilmeli. Problem yaratılmadığı sürece

alışmalar desteklenmeli; yerel yönetimlerle koordinasyon kurulmalı, yeterince yetki verilmeli; Milli Eğitim Bakanı milli eğitimden, eğitim yöneticiliğinden gelmeli görüşleri ortaya konulmuştur.

Olumlu görülen ve devamlılığı istenilen uygulamalar temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak řu anda yok görüşü yanında; EBA ve FATİH projesi olumlu. Ama sadece görsel ya da dijital ortamla olmamalı. Akıllı tahtaların Türkiye genelinde her sınıfta olması; lise giriş, temel yeterlilik ve alan yeterlik sınavlarında bir oturmušluk var bunlar devam etmeli; yatılı bölge okullarını çoğaltmak lazım. Kırsal kesimdeki yatılı, seçme, başarılı öğrencileri devlet almalı görüşleri ortaya konulmuştur.

Sürekli değişiklik yaşanması ve istenilen sonuçların elde edilememesi temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak milli eğitim politikasının sık değişmesi. Devlet politikası olmaması görüşü yanında; ulusal, milli bir politika olmaması. Bürokrasiyi aşamamak; bakanın belli bir siyasi düşünceye sahip olması. Siyasi kaygı, adam kayırmacılığı, seçme seilmedeki,  lme değerlendirmedeki mülakatlar; fırsat eşitizliliği ve adaletsizlik. Liyakatsiz atama olmasıdır; milli eğitim bakanlarının  ğretmen kökenli, eğitimci olmaması görüşleri ortaya konulmuştur.

Öğrenci seçme ve yerleştirme sistemi ve yöneltme uygulamaları temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak yöneltme yönlendirme olmalı. Ama yeterli ve doğru yapılmıyor. Rehber  ğretmen iyi yetiştirilmeli görüşü yanında; eğitim sisteminde fırsat eşitliği sağlanmadan başarılı uygulama olmaz; ailenin, öğrencinin beklentisi,  ğretmen ve yöneticilerin düşünceleri çok önemli, bir rapor oluşturmalı. Sadece sınav odaklı olmamalı. Veriler olmalı. Y neltmenin iyi bir inceleme sonucu yapılması gerekir görüşleri ortaya konulmuştur.

Bu kapsamda daha önce yapılan çalışmalarda;

Eğitim sistemimizin başlıca sorunları fiziki yetersizlikler ve kapasite sorunu, eğitim programından kaynaklanan sorunlar, bütçe, kaynak ve finansman sorunu,  ğretmen niteliklerinin yetersizliği,  ğretmen seçme, yetiştirme ve atama sorunu, eğitim yöneticileriyle ilgili sorunlar, eğitimde fırsat eşitliğiyle ilgili sorunlar, kademeler arası geçişle ilgili yöneltme sorunları, denetime ilişkin sorunlar, mesleki ve teknik eğitimle ilgili sorunlar ve okullaşma sorunları biçiminde özetlenebilir (ISCASS, 2019).

Eğitim, ulusal ve küresel ölçekte birçok sorunları bünyesinde taşımasına rağmen aynı zamanda ülkeler için en önemli umut kaynağıdır. Öğrencilerin beden ve ruh sağlığına, mutluluğuna, kimliğine ve eğitime bağlılık duygusuna odaklanmak, gelişmekte olan yeni dönemin esasları arasında bulunmaktadır. Her bireyin başarabileceği fikrinin kabul gördüğü, eleştirel düşünme, problem çözme, ve nasıl öğreneceğini öğrenme anlayışıyla oluşturulan; nitelikli bir eğitimi devlet okullarında almanın mümkün olduğu; yönetici ve  ğretmen niteliklerinin yeterliğinin sağlandığı; okullarında rekabet yerine iş birliği, ceza yerine güven, standart öğrenme yerine yapıcı ve yaratıcı öğrenmenin uygulandığı; öğrencilerin eğitimde eşit fırsatlara ve imk nlara sahip olduğu; nitelikli ve kaliteli bir kamu eğitim sisteminin var olduğu; ailevi, sosyal veya ekonomik şartları ne olursa olsun tüm çocuklar için her mahallede sosyoekonomik eşitizliliklerle baş edebilecek kapasitede iyi okulların bulunduğu bir eğitim sistemi Türkiye'de tasarlanabilmeli ve uygulamaya geçirilmelidir (Yalçın, 2020).

Eğitim sistemimiz ve uygulamaları ile ilgili tespit edilen temel sorunların giderilebilmesi için öğrencilerin sahip oldukları kabiliyet, beceri ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmeleri, eğitim- ğretim programlarının ve etkinliklerinin bu doğrultuda planlanarak uygulamaya

konulması gerekmektedir. Yönelme ve yönlendirme çalışmalarının doğru bir şekilde yapılması insan kaynaklarının yetiştirilmesi, etkili ve verimli kullanılması yönünde büyük önem taşımaktadır. Bunun için öğrencilerin becerilerini ortaya çıkarabilecek psikometrik testlerin kullanılması, uygun teknik ve hassasiyetler doğrultusunda değerlendirilmesi gerekir. Esas itibarıyla, milli eğitim sisteminin sürekliliği sağlanmalı, milletin kalıcı olan norm ve değerlerinden beslenen milli ve manevi değerlere, milli akla ve bunlarla uyum sağlamış çağdaş değerlere dayanması sağlanmalıdır.

Emekli eğitim yöneticilerinin Milli Eğitim Bakanı olarak eğitim sisteminde yapılması gerekenlerle ilgili görüşleri bir anlamda bu çalışmanın problem cümlesi kapsamında oluşturulan tema ve alt temalarının bir bütünlüğünü içermektedir. Çalışmanın diğer sorularından elde edilen bulguların özeti niteliğindedir.

11. On birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Emekli eğitim yöneticilerine; eğitim yöneticisi olarak görev yaptıkları süreçte bir idari ve siyasi yaptırım yaşayıp yaşamadıkları, ödül, disiplin ve denetimle ilgili görüşleri sorulmuştur. Oluşturulan tema ve alt temalar Tablo 11. de sunulmuştur;

Tablo 11

Emekli eğitim yöneticilerinin görev yaptıkları süreçte bir idari ve siyasi yaptırım yaşayıp yaşamadıkları, ödül, disiplin ve denetimle ilgili görüşleri

Temalar	Alt Temalar	Yöneticilerin Görüşleri
1. İdari makamlar tarafından görev tanımı dışında iş yapma talebi	1. İdari makamlarca hayır edilmedi.	1, 2, 4, 5, 9, 13, 14, 15, 16, 18, 19
	2. Edildi, talepler oldu.	3, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 17, 20
2. Siyasi kurum ve şahıslar tarafından iş yapma talebi	1. Siyasi yaptırım veya siyasi beklenti ile karşılaştım.	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 12, 14, 15, 17, 20
	2. Hayır edilmedi.	5, 9, 11, 13, 16, 18, 19
3. Şikâyet, soruşturma ve ceza	1. Şikâyet oldu. Soruşturma geçirdim.	1, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
	2. Bir şikâyet olmadı. Soruşturma geçirmedim.	5, 7, 10
4. Taltif edilme ve ödül	1. Taltif edildim, ödülleri var.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
	1. Denetim ve disiplin olmalı. Denetim, hesapverirlik, şeffaflık, açıklık olması lazım. Denetim, rehberlik ve eğitim amacıyla yapılmalıdır.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
5. Disiplin ve denetim uygulamaları	2. Disiplin cezaları bir siyasi amaca yönelik, farklı bakış açılarıyla, düşünceler ve ideolojilerle yaklaşarak yapılırsa kötü sonuçlar ortaya çıkar	5, 9, 10, 20
	3. Rehberlik ve denetim yapan müfettişin iyi seçilmesi ve yetiştirilmesi gerekir. Denetimin şekli çok önemli, performans değerlendirme olmalı.	10, 15, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20

On birinci alt probleme ilişkin elde edilen bulgular doğrultusunda 5 tema ve bu temalara ilişkin alt temalar oluşturulmuştur.

İdari makamlar tarafından görev tanımı dışında iş yapma talebi temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak idari makamlarca hayır edilmedi görüşü yanında; edildi, talepler oldu görüşleri ortaya konulmuştur.

Siyasi kurum ve şahışlar tarafından iş yapma talebi temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak siyasi yaptırım veya siyasi beklenti ile karşılaştım görüşü yanında; hayır edilmedi görüşleri ortaya konulmuştur.

şikayet, soruşturma ve ceza temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak şikayet oldu. Soruşturma geçirdim görüşü yanında; bir şikâyet olmadı. Soruşturma geçirmedim görüşleri ortaya konulmuştur.

Taltif edilme ve ödüllendirme temasına ilişkin oluşturulan alt temada katılımcıların tamamı tarafından taltif edildim,  d llerim var görüşü ortaya konulmuştur.

Disiplin ve denetim uygulamaları temasına ilişkin oluşturulan alt temalarda katılımcılar tarafından en belirgin olarak denetim ve disiplin olmalı. Denetim, hesap verebilirlik, şeffaflık, açıklık olması lazım. Denetim, rehberlik ve eēitim amacıyla yapılmalıdır görüşü yanında; rehberlik ve denetim yapan müfettişin iyi seçilmesi ve yetiştirilmesi gerekir. Denetimin şekli çok önemli, performans deēerlendirme olmalı; disiplin cezaları bir siyasi amaca yönelik, farklı bakış aılıyla, düşünceler ve ideolojilerle yaklaşarak yapılırsa kötü sonuçlar ortaya çıkar görüşleri ortaya konulmuştur.

Bu kapsamda daha önce yapılan çalışmalarda;

Taşdemir (2015)'e göre, eēitim sistemi devamlılık göstermemekte ve sürekli deēiřmektedir.  ēretmen nitelikleri yetersiz olması, yönetici seçme, yetiştirme ve atamada yaşanan sorunlar, eēitim programlarının aēdař normlara uymaması eēitim sisteminin önemli sorunlarındanr. Ezberci ve tekdüze bir eēitim anlayışı, yalnızca sınavı esas alan bir eēitim, eēitimde kalite sorununu ortaya çıkararak eēitim kurumlarının etkililiēini kaybetmesine neden olmaktadır. Okullar arası ayrıcalıklı davranma ve bir bütünlük saēlayamama, fırsat eēitliēinin saēlanamaması, yeterli burs desteēinin verilmemesi, iletişim yetersizliēi, okul aile iřbirliēinin yetersizliēi, okul g venliēi, sınıfların  ērenci sayılarının fazlalıēı eēitimin önemli sorunlarındanr. Yönelme, rehberlik hizmetleri ve mesleki eēitime gereken desteēin verilmemesi, karma eēitimde ve başarının ölçülmesinde bilimsel yeterliklerin saēlanamaması, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere gereken önemin verilmemesi, engelli eēitimine beklenen desteēin verilmemesi, zorunlu hale getirilen din eēitimi uygulamaları, materyal kullanımı ve yabancı dil  ēretiminde başarılı olunmaması gibi sorunları ortaya koymuştur.

Eēitim kurumlarının verimli çalışması, hedeflere çabuk ulaşması ve daha başarılı olması için gerekli olan ve görev yapan başta yöneticiler ve  ēretmenlerin uymak zorunda olduēu birtakım kurallar vardır. Çalışanların örgütün kurallarına ve düzenine uygun davranış göstermesini, davranışların kontrol altına alınmasını saēlayan en önemli g  disiplinidir. Eēitimin amacına ulaşmasına yönelik etkinliklerin tümüdür, eēitimin olmazsa olmazıdır (İlgar, 1996; Eren, 2000).

Karag zoēlu (1977), araştırmasında müfettişlerinin en önemli görevinin, eēitim kurumlarındaki  ēretim faaliyetlerinin başarısını saēlamak amacıyla çalışanlara gerekli rehberliēi yapmak olduēu belirtilmiştir. Denetimde rehberlik, bireyin alıřtıēı ortamı tanınması, sorunların çözülmesi, karar verme becerilerinin gelişmesi, bulunduēu ortamda mutlu, uyumlu ve heyecanlı olması, bir yandan da kendini geliştirmesi amacıyla yapılmalıdır. Eēitim müfettişleri, denetimde,  ēretmenin dersini

işleme ve öğretme başarısını değerlendirmek yanında çalışanlarda yetersiz veya eksik gördüğü hususların giderilmesi ve geliştirilmesi için mesleki yardımda ve rehberlikte bulunurlar.

Denetimle, örgütsel amaçların gerçekleştirilmesi için hem örgütsel kaynakların en verimli şekilde kullanılması hem de yönlendirmenin ve denetimin özenle yapılması sağlanır (Aydın, 2007; Daresh, 2001; Taymaz, 2013). Denetim sistemi hiç olmayan veya olması gerektiği ölçütlerde yapılmayan kurumlarda heyecan, umut, güven kaybı yaşanır; kapalılık, yalnızlık, düzensizlik ve durağanlık hâkim olur. Eğitimde denetim gereklidir, çünkü eğitimde çağdaş denetimin görevi kontrol etmek, eksik ve hata bulmak değil, bireyi veya örgütü geliştirme odaklı olmasıdır (Aydın, 2008).

Tüm kurumların olduğu gibi eğitim kurumlarının da denetime ihtiyacı vardır. Genellikle eğitim yönetimi içinde değerlendirilen ve bundan dolayı eğitim yönetimi alanının etkisinde kalan eğitim denetiminde, önceki süreçlerde dikkate alındığında, dünden bugüne her dönem farklılıklar görülebilmektedir. Eğitim denetimi mevzuat ve uygulamalarının, bu tarihsel süreçte, siyasi, toplumsal, felsefi, dini ve endüstriyel unsurların etkisine girdiği veya etkisinde kaldığı gözlemlenmiştir (Oliva ve Pawlas, 2004). Eğitim kurumlarının, özellikle öğretmen ders denetimleri Türkiye’de ve Dünya’da sürekli eleştirilmekte, yürürlükte olan uygulamaların yetersizliğinden, etkisizliğinden ve verimsizliğinden dolayı sürekli ve yeni arayışlar gündeme getirilmekte ve tartışılmaktadır (akt. Şekerci ve Gök, 2017).

Bu kapsamda yapılan daha birçok araştırmada eğitim yöneticilerinin görev yaptığı süreçte yaşadığı yaptırımlar, ödül, disiplin olayları ve denetimle ilgili görüşleri konularında benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırma sonuçları, konuya ilişkin emekli eğitim yöneticilerinin Türk eğitim sistemi politikaları ve uygulamalarıyla ilgili olarak karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileriyle ilgili görüşleri sunmaktadır. Yapılan görüşmeler sonucunda en önemli problemin sürekli bir sistem ve politikanın olmaması ile siyasi/politik uygulamalar olduğu görülmektedir. Bu durumun eğitimin başta ilkeler olmak üzere her türlü personel seçme, yetiştirme ve atama, fırsat eşitliği, liyakat ve güven konularında istikrarsızlığa, endişelerin süreklilik arz etmesine sebebiyet verdiği görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç:

Araştırma konusu, Türk eğitim sistemi, politikaları ve uygulamalarıyla ilgili olarak katılımcılardan elde edilen bulgular doğrultusunda;

- Türkiye’de geçmişten günümüze çağdaş anlamda ulusal bir eğitim sistemi, politikaları ve uygulamaları oluşturulamadığı,
- Mevcutta uygulanmakta olan sistem ve politikalarda bir süreklilik ve istikrar olmadığı, sürekli bir değişkenliğin yaşandığı,
- Eğitim sistemi ve politikalarının bir devlet sistemi değil, hükümetlere ve siyasilere bağlı bir anlayışla yürütüldüğü,
- Sistemde süreklilik sağlanamadığı, bu nedenle de yapbozlarla istenilen başarının sağlanamadığı,
- Eğitimde fırsat eşitliğinin olmadığı, fiziki, donatım, personel ve kaynak dağılımıyla ilgili fırsat eşitliğinin bulunmadığı,

- Eğitimde merkezi yönetim anlayışını olduğu, merkezi otoritenin yerel yönetimlere bir türlü elindeki yetkiyi bırakmadığını,
- Yaygın ve halk eğitimine gereken önemin verilmediği,
- Eğitim  rg tlerinde yöneticilere, öğretmenlere ve diğer personele yetki ve sorumlulukların yeterince verilmediği ve bir güvensizlik anlayışının hâkim olduğu,
- Yeterli bir örgüt kültürü ve ikliminin oluşturulamadığı,
- Ailenin ve sivil toplum kuruluşlarının eğitime gerekli katkıyı sağlamadığı,
- Eğitim yöneticisi seçiminde somut kriterler olmadığı, liyakatin esas alınmadığı, akademik çalışmalarla desteklenen görevde yükselme ve kariyer basamaklarının oluşturulup uygulanamadığı,
- Öğretmenin seçilmesi, yetiştirilmesi, atanması ve diğer özlük haklarıyla ilgili yeterli düzenlemenin bir türlü yapılamadığı, öğretmenlerin nitelikli ve amacı gerçekleştirebilecek donanımına sahip olamadıkları,
- Eğitim fakülteleri ile MEB ve bağlı kurumlar arasında yeterli koordinasyonun sağlanamadığı, kurumlar arasında iletişim ve bilgi paylaşımının yeterli olmadığı,
- Denetim ve rehberlik çalışmalarının ağdaş denetim uygulamalarıyla  rtuşmediği,
- Eğitimde yöneltmenin yeterince yapılmadığı,
- Mesleki eğitim yeniden yapılandırılması, sanayi ile işbirliği sağlanarak gereken önem verilmesi gerektiği,
- Eğitimde yerelleşmeye ve yerinden yönetim anlayışına karşı tereddütler oluştuğu ve bunların bir türlü giderilemediği,
- Eğitimde sosyal, kültürel, sportif ve sanatsal etkinliklere gereken önemin verilmediği, test ve sınav odaklı bir eğitim sisteminin yaygın olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

 neriler

Uygulayıcılara  neriler:

- Ulusal bir eğitim politikası temelinde ağdaş bir eğitim sistemi ve politikaları oluşturularak uygulamada devamlılığı sağlanmalıdır.
- Ulusal düzeyde eğitim politikaları yeniden değerlendirilmeli ve ağdaş eğitim anlayışıyla yaşadığımız sorunlara çözüm bulacak daha nitelikli bir hale getirilmelidir.
- Eğitimde fırsat eşitliğinin her alanda giderilmesine çalışılmalıdır.
- Aşırı merkezi yönetim uygulamalarından yerel ve bölgesel sorunlara çözüm üretebilecek, yerel eğitim politikaları düzenlenebilir. Yerel yönetimlerin veya yerinden yönetimlerin g clendirilmesi, yetkilendirilmesi gereklidir.
- Yerelleşmeye karşı mevcutta oluşmuş tereddütler yapıcı ve sıkı bir denetim anlayışıyla giderilebilir.
- Eğitim  rg tlerinde bir güven atmosferi oluşturularak sorumluluklar kadar yetkilerin de genişletilmesi ve verilmesi gerekir
- Eğitim yöneticilerinin ağdaş yönetim anlayışı ve nitelikleri ile donatılması için düzenli politikalar oluşturulmalı ve istikrarlı bir şekilde uygulanmalıdır.
- Öğretmenin seçilmesi, yetiştirilmesi, atanması ve diğer özlük haklarıyla ilgili her türlü düzenleme objektif ilkelerle yeniden belirlenmelidir. Öğretmenler nitelikli ve amacı gerçekleştirebilecek donanımda olmalıdır.
- Üniversiteler bünyesinde veya haricinde adı ne olursa olsun  ğretmen yetiştiren yüksek  ğretim kurumları oluşturulmalı, eğitiminde uygulama esas alınmalıdır.

- Tarikatlar, cemaatler, vakıflar ve derneklerin milli eğitim üzerindeki baskılarının mutlaka kaldırılması sağlanmalıdır. Laik eğitim anlayışından asla vazgeçilmemelidir.
- Eğitim fakülteleri ile MEB ve bağlı kurumlar sürekli iletişim halinde olmalı, ortak programlar ve çalışmalar yapmalı, bilgi paylaşımında bulunmalıdır.
- Ailelere ve halka yönelik eğitimler planlı ve sürekli hale getirilmeli, gerekirse teşvikler verilmelidir.
- Tüm okullara belirli bir bütçe tahsis edilmelidir. Anında ortaya çıkabilecek ihtiyaçlarla ilgili eğitim yöneticilerinin belge karşılığında kullanabileceği bir ödenek maliye muhasebe birimlerine aktarılmalı ve denetimi yapılmalıdır.
- Denetim ve rehberlik çalışmaları çağdaş denetim uygulamalarıyla bütünleştirilerek yeniden yapılandırılmalı ve bir sistem haline getirilmelidir.
- Eğitimde yöneltme okul öncesinden başlayarak titizlikle yapılmalıdır.
- Mesleki eğitim yeniden yapılandırılmalı, sanayi ile işbirliği sağlanarak gereken önem verilmelidir.
- İnsanın kültürel, sosyolojik ve psikolojik bir varlık olası düşüncesiyle, eğitimde sosyal, sportif, kültürel ve sanatsal etkinliklerin yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.

Araştırmacılara Öneriler:

- Bu çalışma daha destekleyici nitelikte olması için kadın emekli eğitim yöneticilerini kapsayacak şekilde yapılabilir.
- Eğitimin diğer paydaşlarıyla STK'lar, medya, sendikalar ve yerel yönetimlerle çalışma daha da geliştirilebilir.
- Yerel yönetimlerin eğitim sistemi ve uygulamalarına yönelik yerinden yönetim çalışmalarına hazır olup olmadıkları konuları araştırılabilir.

Sonuç olarak, mevcutta uygulanmakta olan eğitim tüm süreçlerinin incelenerek eksikliklerin öncelikli olarak tespit edilmesi bu hususların konunun uzmanları ve eğitimin paydaşları tarafından titizlikle incelenerek tartışılması, çözüm önerilerinin ortaya konulması ve gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Bu çalışma, Türk eğitim sistemi, politikaları ve uygulamalarının çağdaş eğitim normlarıyla bütünleşerek gelişme sürecine katkıda bulunursa amacına ulaşmış sayılacaktır. Önemli olan bu çalışmadan elde edilen verilerin nesnel bir biçimde değerlendirilmesi ve uygulanmasıdır.

KAYNAKÇA

- Açıkalin, A. (1995). *Toplumsal Kurumsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği*. Pegem Yayınları.
- Adem, M. (1993). *Ulusal Eğitim Politikamız ve Finansmanı*. Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Ağaoğlu, E., Altınkurt, Y., Yılmaz, K. ve Karaköse, T. (2012). Okul yöneticilerinin yeterliklerine ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri (Kütahya ili). *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 159-175.
- Akbaşı, S., ve Balıkcı, A. (2013). Okul yöneticisi ve öğretmen görüşlerine göre okul yöneticiliğinin meslekleşmesinin değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 366-377.

- Aktepe, V. (2014). Okul yöneticilerinin seçme ve yetiştirme uygulamalarına yönelik  ğretmen ve yönetici görüşleri. *International Perodical For The Languages, Literature and History of Tukish or Turkic*, 9(2), 89-105.
- Akyüz, Y. (1997). *Türk Eğitim Tarihi*. İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları.
- Akyüz, Y. (2012). *Türk Eğitim Tarihi*. Pegem Yayınları.
- Altın, F. ve Vatanarttıran, S. (2014). Türkiye’de okul yöneticisi yetiştirme, atama ve sürekli geliştirme model  nerisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 17-35.
- Altun, S. A. (2009). İlköğretim  ğrencilerinin akademik başarısızlıklarına ilişkin veli,  ğretmen ve  ğrenci görüşlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online (Elektronik Dergi)*. 8(2), 567-586.
- Arabacı, İ. B. (2011). Türkiye’de OECD  lkelerinde eğitim harcamaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, (35), 100-112.
- Argon, T. ve  zelik, N. (2008). İlköğretim okulu yöneticilerinin değişimi yönetme yeterlikleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (16), 70- 89.
- Aslanargun, E. (2012). Okul müdürlerinin sahip olması gereken değerler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1327-1344.
- Aşıcı, H., Seylim, E., Tezcan, E., Karaca, İ. ve Aydınlı, R. (2009). Öğretmen yeterlikleri hakkında biyoloji  ğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesi. *I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi*. 1-3 Mayıs 2009. (24.05.2010). anakkale, 2009. s, 499.
- Aydın, M. (2014). *Toplum Kültür Eğitim*. Gazi Kitabevi.
- Babaoğlan, E. ve Yılmaz, F. (2012). İlköğretim okullarında karara katılma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 1-12.
- Balcı, A. (1993). *Etkili Okul, Kuram Uygulama ve Araştırma*. Pegem Yayıncılık.
- Brett, C. ve Weymark, J. (2003). Financing education using optimal redistributive taxation, *Journal of Public Economics*, (87), 2549-2569. (akt. İnan ve Demir, 2018).
- Bucak, E. B. (2000). *Eğitimde Yerelleşme*. Detay Yayıncılık.
- Bucuka, Y. (2009). *Eğitim Sosyologlarının Türk eğitim Sistemine İlişkin Görüşleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Bursalıoğlu, Z. (1994). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Pegem Yayınları.
- Callan, T., Smeeding, T., and Tsakoglou, P. (2008). Short-run Distributional Effects of Public Education Transfers to Tertiary Education Students in Seven European Countries. *Education Economics*. 16(3), 275-288.
- Creswell, J. W. (1998). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Traditions*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- etin, ř. (2001). İdeal  ğretmen üzerine bir araştırma. *Milli Eğitim Dergisi*, (149).

- Çınkır, Ş. (2002). Eğitim yönetiminde yerleşmenin üstünlükleri ve sakıncaları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, (8), 100-110.
- Daresh J. C. (2001). *Supervision as Proactive Leadership*. Waveland Press Inc.
- Demirel, Ö (1999). *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretmen Sanatı*. Pegem A. Yayıncılık.
- Demirtaş, H., ve Güneş, H. (2002). *Eğitim Yönetimi ve Denetimi Sözlüğü*. Anı Yayıncılık.
- Dursun, F. (2006). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim sorunları ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 33-57.
- Ellett, C. D. ve Teddlie, C. (2003). Teacher evaluation, teacher effectiveness and school effectiveness: perspectives from the USA. *Journal of Personnel Evaluation in Education*, 17(1), 101-128.
- Erden, M. (2004). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Alkım Yayınları.
- Eren, E. (2000). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. Beta Yayınları.
- Erzan, A. (2005). Bilimden Kaçış mı? *Günce*, (32), 4-8.
- Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa Birliği sürecinde Türk eğitim sistemi: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 66-80.
- Gök, R. (2019). Türk eğitim sisteminde liyakat (meritokrasi) esaslı eğitim yöneticiliği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (52), 39-64.
- Görgülü, D. (2019). Eğitim örgütlerinde yerleşme. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 2 (1), 73-85.
- Gözübüyük, A. Ş. (2000). *Yönetim Hukuku* (13. Baskı). Turan Kitabevi.
- Gülcan, M. C. (2008). *Kamu Harcamaları İçinde Eğitim ve Sağlık Harcamalarının Yeri, Ekonomik Etkiler ve Türkiye Uygulaması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Günbayı, İ. (2011). Principals' perceptions on school management: A case study with metaphorical analysis. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3(2), 541-561.
- Günbayı, İ. (2019). *Nitel Araştırmada Veri Analizi: Tema Analizi, Betimsel Analiz, İçerik Analizi ve Analitik Genelleme*. Erişim adresi (03.02.2020): <http://www.nirvanasosyal.com/h-392-nitel-arastirmada-veri-analizi-tema-analizi-betimsel-analiz-icerik-analizi-ve-analitik-genelleme.html>
- Güngör, G. ve Göksu, A. (2013). Türkiye'de eğitimin finansmanı ve ülkelerarası bir karşılaştırma. *Yönetim ve Ekonomi*, 20(1), 59-72.
- Gürol, M. ve Bavlı, B. (2015). Eğitim Politikaları Bağlamında Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi. *Türkiye'de Eğitim Politikaları* içinde (ed. Arife Gümüş), Nobel Yayın Dağıtım.
- Halis, İ. (2002). *Demokratik Sınıf Ortamı için Profesyonel Sınıf Yönetimi*. 2. Baskı. Mikro Yayın.

- ISCASS. (2019). *Türk Eğitim Sisteminin Temel Sorunları ve Eğitimde Güncel Tartışmalar Raporu*. <http://iscass.org/>
- İlgar, İ. (1996). *Eğitim Yönetimi, Okul Yönetimi, Sınıf Yönetimi*. Beta Yayınları.
- Karag z glu, G., (1977). *İlköğretimde Teftiş Uygulamaları*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karakaya, ř. (2004). *Eğitimde Program Geliştirme alışmaları ve Yeni Yönelimler*. Asil Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, S., Gök, R. ve  zetin, S.(2015). Okul yöneticilerinin yenilik yönetimi yeterliklerine ilişkin  ğretmen algıları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (33), 167–185.
- Kızılkaya, H. (2014). *Postmodern Felsefe Işığında Türk Eğitim Sistemi Sorunlarının Değerlendirilmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Korkmaz, M. (2005). Okul yöneticilerinin yetiştirilmesi: Sorunlar çözümler ve  neriler. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 237- 252.
- Kurt, T. (2006). Eğitim yönetiminde yerelleşme eğilimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 61-72.
- Mazlum, M. M. (2019). *Yöneticilerin ve  ğretmenlerin Görüşlerine Göre Eğitim Sisteminde Kısır Döngü*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- MEB. (2017). * ğretmen Mesleki Yeterlikleri*, Ankara.
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1973). Kanun Numarası. : 1739. Kabul Tarihi. : 14/6/1973. Yayımlandığı Resmi Gazete: Tarih : 24/6/1973 Sayı : 14574.
- Murray, S. E., Evans, W, N. ve Schwab, R. M. (1998). Education-Finance Reform and The Distribution of Education Resources. *The American Economic Review*, 88 (4), 789-812.
-  zan, M. B. (2006). İlköğretim okulu yöneticilerinin iletişim becerilerinin  ğretmen ve yönetici bakış açısıyla değerlendirilmesi. *Eurasian Journal of Educational Research*, (24), 153-160.
-  zdemir, A. (2013). Okul y neticilerindeki adalet ve liyakat ile  ğretmenlerdeki sadakat ve gayret arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), 99-117.
-  zdemir, F. ve Kaplan, A. (2017). Öğretmen adaylarının bakış açısından Türk eğitim sisteminin sorunları ve bu sorunlara yönelik çözüm  nerileri. *Turkish Studies*, 12(28), 577-592.
-  zdemir, S. (2005). *Yeni  ğretim Programı Ne Getiriyor?* MEB İlköğretim Programları Genel Müdürlüğünce Hazırlanan Tanıtım Slaytları, Ankara.
-  zdemir, S. M. (2011). Toplumsal değişme ve küreselleşme bağlamında eğitim ve eğitim programları: Kavramsal bir  z mlleme. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1) 85-110.
-  zgen, V. (2011). *Eğitim Hizmetlerinde Yerelleşme ve Hizmet Kalitesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi.

- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods*. (2. Baskı). Adaçayı Yayınları.
- Pınar, Ş. (2016). *Günümüz Türk Eğitim Sistemi ve Öğrenci Profili (Kırıkkale örneği)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Recepoğlu, E. ve Kılınç, A. Ç. (2014). *Türkiye’de Okul Yöneticilerinin Seçilmesi ve Yetiştirilmesi, Mevcut Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, 9(2), 1817-1845. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6136>.
- Sağlam, A., Saylık, A. ve Saylık, N. (2021). Eğitimcilerin Gözünden Türk Eğitim Sistemi: Bir Metafor Çalışması. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 522-546.
- Sarıbaş, S., ve Babadağ, G. (2015). Temel eğitimin temel sorunları. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 3 (1) , 18-34 .
- Süngü, H. (2012). Türkiye, Almanya, Fransa ve İngiltere’de okul müdürlerinin atanması ve yetiştirilmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 2(1), 33-48.
- Şahin, F. T. & Ünver, N. (2005). Okul öncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 23-30.
- Şekerci, R. ve Gök, R. (2017). Yeni denetim uygulamalarına ilişkin ilçe milli eğitim müdürlüğü ve ortaöğretim okulu yöneticilerinin görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*. (63), 127-140 <https://dx.doi.org/10.9761/JASSS7425>.
- Şişman, M., ve Turan, S. (2003). Eğitimde yerelleşme ve demokratikleşme çabaları: Teorik bir çözümleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (34), 300-315.
- Taşdemir, M. (2015). Öğretmen adaylarının Türk mili eğitim sistemi üzerine algıladıkları sorunlar. *Turkish Studies*, 10(7), 881-898.
- Taymaz, H. (1986). Okul yönetimi ve yönetici yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 19(1), 123-135.
- Taymaz, H. (2013). *Teftiş*. Pegem Akademi Yayınları.
- Taymur, A. (2010). *Türk Eğitim Sistemi Denetim Alt Sisteminin Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Bir Model Önerisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tural, N. K. (2002). *Eğitim Finansmanı*. Anı Yayıncılık.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılacak nitel araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 6(24), 543.
- Varış, F. (1998). *Eğitime Bilimine Giriş*. Alkım Yayınları.
- Yalçın, A. (2020). Eğitim sistemimizin başlıca sorunları. Eğitim sistemimizin ihtiyacı tamir mi, imar mı? *Eğitim Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 16(48), 3-6.
- Yavuz, Y. (2003). Lise yönetici ve öğretmenlerinin yerinden ve merkezden yönetim yönelimlerinin karar verme sürecine etkileri. *Ege Eğitim Dergisi*, 3(2), 25-35.

- Yener,  . Vd. (2007). Demokratik eğitim politikası (eleştirel bir yaklaşım). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 111-130.
- Yeşil, R. ve şahan, E. (2013). Öğretmen adaylarının Türk eğitim sisteminin en önemli sorun, neden ve üzüm yollarına ilişkin algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 123-143.
- Yıldırım, A. ve şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seşkin Yayıncılık.
- Yıldız, O. ve Yıldız, T. (2016). Türkiye Cumhuriyeti eğitim politikaları. *Journal of Research in Education and Society*, 3(1), 24-41.
- Yılman, M. (2006). *Türkiye’de  ğretmen Eğitiminin Temelleri. (2. Baskı)*. Nobel Yayınları.
- Yılmaz, K. ve Altınkurt, Y. (2011). Öğretmen adaylarının Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8 (1).
- Yüksel, A. ve Duman, T. (2017). Sınıf  ğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin değerlendirilmesi. *International Journal of Social Science*, (63), 101-125.

Extended Abstract

Introduction

This study aims to reveal the views and suggestions of retired education administrators regarding the Turkish education system, policies and practices. In the study, a subjective experience (phenomenology) design, which is one of the qualitative research methods, was used. The study participants comprised 20 education administrators selected by snowball sampling method among retired education administrators who served as administrators in institutions affiliated with the Ministry of National Education of the Republic of Turkey. Data was gathered by interview technique and after getting permission, interviews were recorded. The obtained data and findings were analyzed and interpreted with descriptive and thematic analysis methods. This study evaluated the views of retired education administrators with no systemic expectations and concerns. This study is important in terms of being a first in terms of method and working group. It can be thought that the important inferences to be obtained from the study will contribute to the development and implementation of education policies in accordance with the modern and universal education approach, based on the national values of Turkey.

Education and training have the most important place in raising people and in the formation of a healthy social life. It is the most effective power that shapes the future of the individual and society and ensures the political, economic, social and cultural development of countries. In the historical process, states have been obliged to determine the education system and policies related to education and training, to regulate, control and plan their institutions in order to direct their future. The Republic of Turkey also strongly expressed the necessity of being a modern state and education and training in its Constitution, but it could not create a systematic structure related to education in the historical process (Akyüz, 2012). In summary, there is a system and policy problem in Turkey's educational structure and practices. Such a study was needed because of the necessity of presenting these problems and solution proposals with an objective method.

Problem Statement

What are the thoughts and opinions of retired education administrators about the Turkish education system, policies and practices?

Purpose and Importance of the Research

The aim of this research is to reveal the thoughts of retired education administrators regarding the Turkish education system, education policies and practices, about all kinds of problems and exemplary practices they encountered during their tenure as administrators. To reach the targets, set for this purpose, the views of retired education administrators who have no systemic expectations and concerns were evaluated. It is in a different dimension from the studies done so far. The current education administrators, who are still working, remain silent in identifying and saying the problems due to the political influence and anxiety in their election, appointment, and administration. He cannot be critical. He is worried. Despite knowing and experiencing many problems, pretending they do not exist and not even making constructive criticisms are the biggest obstacles to detecting problems and finding solutions to problems.

Considering the fact that human resources, which is one of the most important problems of our education system, are not used efficiently, keeping an important education potential out of the system for retirement has led us to benefit from their vast knowledge and experience. This

research is a small number of studies in this area; It is important because it is a study that has not yet been done as a method and working group. It can be thought that the important inferences to be obtained will contribute to the development and implementation of education policies in accordance with our country's national values, contemporary and universal education understanding.

Method

Research Pattern

In this study, a subjective experience research (phenomenology) design, which is one of the qualitative research methods, was used to determine the views of retired education administrators on Turkish education system policies and practices (Günbayı, 2011). Qualitative research is a research approach in which a qualitative process is followed, which ensures that perceptions and events are revealed in a realistic and holistic way in their natural environment with data collection tools such as interviews, observations, and document analysis. It is to reveal individuals' subjective (related to a phenomenon) experiences, perceptions and the meanings they attribute to them (Günbayı, 2019). A phenomenological study is research that focuses on the things people experience and the description of how they experience what they experience (Creswell, 1998; Patton, 1990).

In this study, a semi-structured interview form was used. The main data collection tool was the interview and audio recording were taken.

Working Group

The participant group of the research consists of 20 retired education administrators who worked as administrators in schools and institutions affiliated to the Ministry of National Education of the Republic of Turkey. In the selection of the study group, special attention was paid to the education administrators with extensive management experience. Retired managers were preferred as the working group because they had no systemic expectations and concerns and were the first in the field.

Snowball sampling, one of the qualitative research methods, was used in this study. Snowball sampling is an effective method in identifying individuals who have a lot of knowledge about a subject. The research process, which starts with the question of who can have the most information about the problem situation, aims to reach individuals and situations that are rich sources of information by growing and expanding like a snowball as the process progresses (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Attention was paid to the fact that the retired administrators participating in the research had served in different periods of power and with different ministers, worked in different provinces, schools and institutions, at different levels of administration, and were of varying age groups. Thus, the necessary sensitivity has been shown to reach the data in a way that will enable the study to reveal a rich knowledge that will cover the general as much as possible. Due to confidentiality and ethical principles, the names of the participants were not given, and coding was used. Participants were coded as EY1, EY2, EY3,, EY20 according to the order of the interview.

Data Collection and Analysis

In this study, information was collected with a semi-structured interview form and interview method. Since the participants are interviewed face to face, information can be easily obtained from their body language, gestures and mimics (Karasar, 2006). Interview technique is accepted as the most used data collection tool in qualitative research. The main reason for this situation is that it is an extremely effective method in obtaining information about the experiences, attitudes, attitudes and behaviors, emotions, beliefs and value judgments of individuals. Interview technique is defined as a communication process planned in line with a predetermined purpose and in which questioning and answering processes are effective (Yıldırım & Şimşek, 2016). Before the research, 11 open-ended questions were formed. When the researcher deems necessary, he added new sub-questions and completed the research in more detail (Türnüklü, 2000).

While collecting and analyzing data, necessary sensitivity has been shown in terms of confidentiality of personal information and ethical principles. Volunteer participants were employed at all stages of the study. In order to prevent data loss, the interviews were audio recorded with the permission of the participants. Descriptive and thematic analysis methods were used in the analysis of the data.

Conclusion and Recommendations

It is necessary to examine all the processes of education and to identify the deficiencies as a priority, to examine and discuss these issues meticulously by the experts of the subject and the stakeholders of the education, to propose solutions and to take the necessary precautions.

Recommendations for Practitioners

A modern education system and policies should be established based on a national education policy and its continuity in practice should be ensured.

- National education policies should be re-evaluated, and they should be made more qualified to find solutions to the problems we experience with a modern education approach.
- Educational policies should be carried out in an understanding and practice beyond politics and parties.
- Continuity should be ensured in the system. The desired success cannot be achieved with puzzles.
- Efforts should be made to eliminate equality of opportunity in education in all areas.
- Local education policies can be arranged, which can produce solutions to local and regional problems from excessive central government practices. Local governments or local governments need to be strengthened and empowered.
- Current hesitations against decentralization can be eliminated with a constructive and strict control approach.
- By creating an atmosphere of trust in educational organizations, it is necessary to expand and give authority as much as responsibilities.
- Regular policies should be established and implemented consistently in order to equip education administrators with modern management understanding and qualifications.

All kinds of regulations regarding the selection, training, appointment and other personal rights of the teacher should be redefined with objective principles. Teachers should be qualified and equipped to realize the purpose.

- Higher education institutions that train teachers, regardless of their name, should be established within or outside universities, and their education should be based on practice.
- It must be ensured that the pressures of sects, communities, foundations and associations on national education are removed.
- Education faculties, MEB and affiliated institutions should be in constant communication, joint programs and studies should be carried out, and information should be shared.
- Family and public education should be planned and continuous, and incentives should be given if necessary.
- All schools should be allocated a certain budget. An appropriation that can be used by the education managers in return for a document regarding the needs that may arise immediately should be transferred to the financial accounting units and audited.
- Audit and guidance studies should be integrated with contemporary audit practices and restructured and made into a system.
- Orientation in education should be done meticulously starting from pre-school.
- Vocational education should be restructured and the necessary importance should be given by establishing cooperation with the industry.
- Social, sportive, cultural and artistic activities should be widespread in education. Because human is a cultural, sociological and psychological being.

Suggestions to Researchers

- This study can be conducted to include female retired education administrators in order to be more supportive.
- Working with other stakeholders of education, NGOs, media, trade unions and local governments can be further developed.
- It can be investigated whether local governments are ready for decentralization studies for the education system and practices.

As a result, if this study contributes to the development process of the Turkish education system, policies and practices by integrating with contemporary educational norms, it will be deemed to have reached its goal. What is important is the objective evaluation and application of the data obtained from this study.